Mustaqil gazeta

HURRIYAT

1996-yil dekabrdan chiqa boshlagan

№39 (293) 2002-yil 3-oktabr

"Ҳуррият" сизники,
Сиз ҲУРРИЯТники бўлинг!

Газетамизга обуна давом этмокда.
Нашр кўрсаткичимиз:
Якка обуначилар учун — 233, ташкилотлар учун — 234.

Анжуман

«... БИР ШАМНИ ЁҚҚАН АФЗАЛРОҚ!»

26-27 сентябр кунлари Тошкентда "Матбуот эркинлиги ва коррупция" мавзуида Тўртинчи Марказий Осиё конференцияси бўлиб ўтди

Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон ва Ўзбекистоннинг турфа шаҳар ва вилоятларидан конференцияга ташриф буюрган журналистлар 2001 йил 11 сентябрдан сўнг Марказий Осиё мамлакатларида матбуотга муносабатда рўй берган ўзгаришлар, дин ва матбуот, жамиятда коррупцияга қарши курашда оммавий ахборот воситаларининг ўрни, ўзаро ҳамкорлик ва бирдамликни кучайтириш билан боғлиқ масалаларни муҳокама этдилар.

Шуни таъкидлаш жоизки, коррупция дунёнинг қарийб барча мамлакатларида мавжуд. Жамиятда инсон ҳуқуқларини тўла таъминлашга тўсқинлик қиладиган бу муаммога қарши эркин матбуот воситасида муваффақиятли кураш олиб бориш мумкин. Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти инсоннинг асосий ҳуқуқларидан бири бўлган сўз эркинлигини таъминлаш юзасидан аъзо мамлакатларда ягона мезон ва андозаларга мувофиқликка эришиш мақсадида 1997 йилда ЕХҲТнинг оммавий ахборот воситалари бўйича вакили вазифасини таъсис этган эди. Ташаббус ЕХҲТга аъзо 56 мамлакат томонидан қўллаб-қувватланди. Бу юксак мансабга немис сиёсатчиси, инсон ҳуқуқлари ҳимоячиси, ёзувчи ва публицист Фраймут Дуве тайинланди.

ЕХҲТнинг Оммавий ахборот воситалари эркинлиги масалалари бўйича вакили ва Очиқ жамият институти кўмак жамғармаси ҳамкорлигида ташкил этилаётган тўртинчи анжуман очилишида сўзга чиққан Ўзбекистон Ташқи ишлар вазирининг биринчи ўринбосари Содиқ Сафоев конференция ишига муваффақият тилар экан, мамлакатимизда оммавий ахборот воситаларини ривожлантириш ҳукуматнинг доимий эътиборидалигини таъкидлади. Хусусан, Президент Ислом Каримов Олий Мажлиснинг IX-сессиясида инсон ҳуқуқлари, сўз ва матбуот эркинлигини таъминлаш асосий йўналишлардан бири эканини қайд этганини, жумладан, эркин матбуот кўрсатма асосида яшай олмаслиги, барча нашрлар учун адолатли рақобат муҳитини яратиш жоизлигига эътибор қаратганини айтди. У шунингдек, Ўзбекистон мавжуд муаммоларни ҳал этишда матбуотни кучли ижтимоий воситага айлантиришга ҳаракат қилаётганини таъкидлади.

Қуйида анжуман иштирокчиларининг фикрларидан намуналар келтирамиз:

Фраймут ДУВЕ, ЕХҲТ нинг ОАВ бўйича вакили:

Марказий Осиёдаги айрим мамлакатларда 2001 йил АҚШда 11 сентябрда рўй берган воқеалардан сўнг ОАВ эркинлигини бўғишга қаратилган ҳаракатлар кучайганини эшитиб таассуфга тушдим. Америкада ҳалок бўлган 3000дан зиёд кишининг ўлимини ўз сиёсий манфаати йўлида фойдаланиш инсофданми? Айрим журналистлар ҳатто ижобий истиқболга ишонмаяптилар. Бир файласуф "ким реалликдан келиб чиқса, умидсиз бўлади", деган эди. Аммо мен вазият ижобий томонга ўзгаришига ишонаман.

Олег ПАНФИЛОВ, Экстремал журналистика маркази раҳбари,Россия:

Мен конференцияда журналистларнинг юридик таъқиб қилиниши ҳақида қарийб ҳеч нарса эшитмадим. Россияда коррупция ҳақида ёзилган мақолалардан сўнг бўлиб ўтган судларнинг қарийб ярмида журналистлар ютқазиб қўйишяпти. Демак, нотўғри, исботланмаган фактларга асосланаяпмиз. Шу боис бу мавзуда қалам тебратаётганда ниҳоятда теран ҳуқуқий саводхонлик, масъулият зарур бўлади.

Сергей ДУВАНОВ, Қозоғистон:

Қозоғистонда коррупция сиёсий тизимнинг асосига, ҳукуматнинг озиқлантирувчи кучига айланган. 1997 йилда ҳукумат ОАВда тозалаш тадбирини ўтказди. Матбуот воситаларининг асосий қисмини ўзига бўйсундирди. Улар Президент оила аъзолари ихтиёридадир. Ҳозир ОАВ улар манфаатларининг ғоявий ҳимоячисига айлантирилган. Бир-ярим нашр коррупция ҳақида ёзиши мумкин. Лекин бу унга қарши кураш эмас, курашаётган қилиб кўрсатиш учунгина, холос.

Бугун бизда журналистларни калтаклашаяпти, таҳририятларни ёқиб кетишаяпти, турли тазйиқлар ўтказишяпти. Аммо ҳукумат бундай фактлар олдида ўзига сув юқтирмай, майда безорилик ҳоллари деб баҳоламоқда.

Назарбоев учун демократия сари йўл суд курсисига йўлдек гап. Шу боис у бу йўлдан ҳеч қачон ўз ихтиёри билан юрмайди.

Светлана МАМЕДОВА, эркин журналист, Туркманистон:

Туркманистонда сўз ва матубот экинлиги ҳақида бирор гап айтолмайман. Бутун матбуот Ниёзов ва "Руҳнома"ни мақташ билан оввора. Жамият иҳота қилиб ташланган. Сардорга қарши бирор ҳаракат бўлса, сирли сиёсий ўлимлар рўй беряпти. Булар ҳақда ёзолмаймиз. Фақат яхши нарсалар ҳақида ёзишимиз керак. Мен Телерадиода 24 йил ишладим. Россиялик ҳарбийлар кўчиш олдидан бор нарсаларни ўмариб кетишяпти, деб ҳақиқатни айтганимиз учун дастуримизни ёпиб қўйишди.. Швецияга таклиф қилинганимда борганим учун мени ишдан ҳайдадилар.

Госкомстатдан бирор ахборотни олиб бўпсиз. Унинг эшигини ҳарбийлар қўриқлайди.

Биргина матбуот эмас, барча соҳа орқага кетяпти. Туркманистон балет артистлари энди ишсиз. Бизда балет санъати бўлиши мумкин эмасмиш. Бошқа давлатлик куёв туркман қизига уйланмоқчи бўлса, аввало 50.000 АҚШ доллари тўлаши керак...

Елена МАТЕЕВА, эркин журналист, Туркманистон:

Газеталарда ҳатто таъзияномани ҳам Президент кенгаши ёки маҳаллий ҳокимият рухсатисиз бериб бўлмайди. Ана шундай бир пайтда журналистларимиз орасида ҳам коррупция, порахўрлик борлиги кишини жуда хафа қилади. Айрим Россия мухбирлари юртимизга келиб, пул эвазига рус матбуотида Туркманбоши ишини мақтаб, бизда ҳамма нарса гуллаб-яшнаяпти, деган маънода кўрсатув ва мақолалар тайёрлашяпти. Ички бирдамлик йўқ!

Сергей ЕЖКОВ, "Правда востока", Ўзбекистон:

Мен илгари ҳам, цензура бекор қилинганидан кейин ҳам истаган нарсамни ёзаяпман. Ҳа, илгари қийинроқ эди. Айрим истакларга кўнардик..Таассуфли жойи шуки, матбуотда эътирозли фикр йўқ. Ёмон ишларга қарши мухолифлик кайфияти йўқ. Образли қилиб айтганда, "сувда карас мудрамаслиги учун, чўртандан дарак йўқ". Журналист камчиликни ёзса, ундан хафа бўлишга ҳожат йўқ. Зеро у уйдаги чироқдек гап: Ёнса, уйингдаги ифлослик кўринса, чироқда не айб?

Жунайд ИБОДОВ, "Интерньюс-Тожикистон" юристи:

Журналист касбини танлаш баробарида хатарни, хавфни ҳам интихоб қилади. Агар у бирор нарсадан қўрқса, бошқа касбни, масалан, боғбонликни ёки паттачиликни танлагани маъқул. Аслини олганда, бу касбларни ҳам хатардан холи, дейиш қийин...

Рустам ҚЎШМУРОДОВ, "Олмос" радиоси директори, Қирғизистон:

Қирғизистонда коррупция ҳақида Аскар Акаевнинг ўзи "Коррупция "Оқ уй"нинг (Қирғизистондаги раҳбариятнинг 7 қаватли биноси назарда тутиляпти) энг баланд еттинчи қаватигача етиб борди", деганди. Бундан ошириб айтиш қийин.

Комил САТКЕНБАЕВ, "Мезон-ТВ", Қирғизистон:

Қирғизистон жанубида ОАВ аҳволи ачинарли. "Интерньюс-Қирғизистон" ва Швейцариянинг "Симера" дастури бироз журналистларга семинарлар уюштириб, кўмак бериб турибди. Бу ишларга ажратилган грант маблағларининг ярми мақсадга сарфланса, ярми ўмарилиб кетяпти...

Бобоқул ТОШЕВ, Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги:

Бизда қонунларни такомиллаштириш жараёни кетяпти. Уни айримлар матбуот эркинлигини чеклаш, назоратни кучайтириш учун деб нотўғри талқин қилмоқдалар. Хусусан, муассислар масъулиятини ошириш уларнинг таҳририят ижодий ишига аралашишини англатмайди.Аксинча қонун йўли билан бундай аралашувларнинг олдини олишга хизмат қилади.

Додожон ОТОВУЛЛОЕВ, "Чароғи рўз" газетаси, Германия:

Ҳар қандай давлатда коррупция мавжуд. Масала шундаки, баъзилар унинг борлиги билан муроса қиладилар, айримлар эса йўқ. Бу ҳукуматга ҳам, матбуотга ҳам бирдай тегишли. Муносабатнинг қай йўсинда бўлиши матбуотнинг сифати ва даражасига, жамиятдаги ҳолатга бевосита боғлиқ.

Гоҳо журналист ўзини Рим папасидан ҳам покизароқ деб ўйлаб, ўз сўзини энг олий ҳақиқат сифатида тақдим этади. Ҳукумат тизимларида ҳам айрим тўралар ўзини ҳаммадан юқори қўядилар. Танқид, хато ва камчиликдан холи деган хаёлларга боришади. Бу, албатта, нотўғридир.

Эркин матбуотни, айниқса, мансабдорлар, коррупционерлар, қинғир иши борлар жуда ёмон кўради. Мен уларнинг кўпини кўрдим. Шуниси қизиқки, улар мансабдан кетиб, гоҳида ноҳақ жазолансалар, жабр кўрсалар, беихтиёр эркин матбуотга мурожаат қиладилар ва ёрдам оладилар.

Кўпчилик журналистларнинг "ёрдам беринглар", қабилидаги нидоларини эшитиб, уялиб кетдим. Ҳадеб нола қилмасдан эркинлик учун, ҳатто ахборот олиш учун курашиш керак. Рақобат бўлиши керак. Рақобат бор жойдагина ҳақиқий ижод, эркин матбуот бўлади.

Зулматни минг ёмонлагандан кўра бир шамни ёққанимиз афзалроқдир!

Конференция иштирокчилари анжуман ниҳоясида Оммавий ахборот воситалари эркинлиги ва коррупция тўғрисидаги Тошкент декларациясини қабул қилдилар. Унда ҳукуматлар ва парламентлар аъзоларига сўз ва матбуот эркинлигини таъминлаш, коррупцияга қарши курашни кучайтириш юзасидан мурожаат қилинади.

Шу билан конференция ўз ишини якунлади.

Амирқул КАРИМ.

Шавкат ЗУФАРОВ олган сурат.

УШБУ СОНДА:

СУВ КЕЛТИРГАН ВА КЎЗА СИНДИРГАНЛАР 2

АМЕРИКАДА ИСЛОМ МАНГУ САВОЛ 3

«КУЛГУ ҲАҚИДА... КУЛИШИБ» ҒИЛОФДАГИ ИККИ ҚИЛИЧ 4

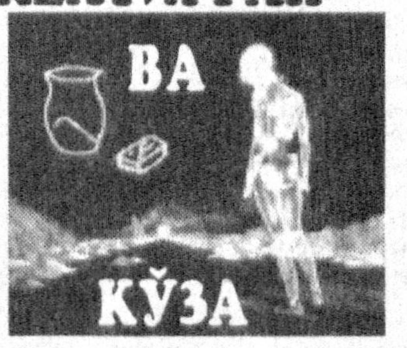

Ҳамкорлик

ШАКЛГА КИРГАН ТУЙҒУЛАР

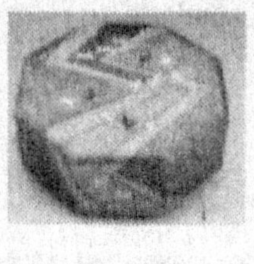

Жолиблик, сокин назокат, шакллардаги аниқлик, мураккаблик, ўзига хослик – пойтахтдаги Замонавий санъат музейида намойиш этилаётган "Япония замонавий амалий санъати" кўргазмаси экспонатлари ҳақида сўзлаганда беихтиёр ана шу сўзларни ишлатасиз.

Ўзбекистонда Япония маданияти кунлари доирасида ўтказилаётган бу кўргазмада замонавий япон муаллифларининг 64 асари намойиш этилмоқда.

Кўргазма очилишда қатнашган Ўзбекистон Президенти маслаҳатчиси ўринбосари А.Мелибоев, гарчи ўзбек керамика санъати усталари жаҳоншумул ютуқларга эришаётган бўлса-да, япон санъаткорларидан ўрганажак жиҳатлар мавжудлигига эътибор қаратди.

Дарҳақиқат, Эмимия Ятаронинг "Вақт ниҳояси", Фукусима Бузаннинг "Бахт қуши акс этган ваза", Масуда Ёшиноринингг "Шаффоф чегара", Кофусиваки Цукасенинг "Ботаётган ой-2" каби асарлари айниқса, томошабинларни ўзига жалб этмоқда.

Кўргазма очилишида Япониянинг мамлакатимиздаги фавқулодда ва мухтор элчиси Акио Кавата иштирок этди.

Хабар

ДЕРМАТОВНЕРОЛОГЛАР ҚУРУЛТОЙ ЎТКАЗДИ

Дерматология ва венерология илмий-текшириш институтида республика дерматовенерологларнинг IV съезди бўлиб ўтди. Икки съезд оралиғидаги 5 йиллик муддат давомида соғлиқни сақлаш борасида бир қанча кўзга кўринарли ютуқларга эришилди. Жумладан, дерматовенерологик хизмат ҳозирда 65та диспансер, 219 та кабинет ва 55 та бўлимлар ёрдамида амалга оширилмоқда. Даволаш-профилактик ишларининг асосий салмоғи амбулатор — поликлиник муассасаларга ўтказилганлиги сабабли 5 йил ичида ўринлар сони 19 фоиз қисқартирилган. Бактериологик лабораторияларни 421тадан 437 тагача, серологик лаборoториялар эса 201тадан 209тагача кўпайган. Бу даврда мамлакатда янги диагностик стандартлар халқаро миқёс даражасига чиқди. 5 йил ичида захм касаллиги 1997 йилдаги ҳолатдан 2002 йилда 42 фоиз га камайди.

Республикада ҳозирда 886 Дерматовенерология шифокорлари фаолият юритмоқда. Уларнинг 54 нафари илмий унвонга эга. 2001 йилнинг январигача 57,9 фоиз шифокорлар тоифали ҳисобланишади. Сир эмаски, республикамизда жинсий алоқа орқали юқувчи касалликларнинг янги турлари пайдо бўлмоқда. Дерматовенерологлар томонидан уларни аниқлашнинг сезгир усуллари ишлаб чиқилмоқда. Улар вилоятларда ҳам амалиётга татбиқ этилиши натижасида касалликларни аниқлаш даражаси тобора ошиб бораяпти. Ана шундай касалликларга (сўзак, трихоманиаздан ташқари) хламидов, уреаплазмаз, гарднерилез, генитал учуқ, ўткир учли кандиламалар киради. Ҳозирда ЖАОЮК кўпинча аёлларда (50%), қишлоқ аҳолиси орасида (35—37%) ва ишлаётганлар орасида (60-70%)нисбатан кўпроқ учраши профилактик ишлар, касалликларни аниқлашни ўз вақтида ўтказишни мушкуллаштирмоқда.

ЖАОЮК бирламчи ва иккиламчи профилактикасини жадаллаштириш ниятида барча вилоятларда бирламчи профилактика гуруҳлари ташкил этилди. Шу билан бирга республикада 550-600 минг янги тери касалликлари рўйхатга олинган.

Д ва ВИТИ 1932 йилда ўз фаолиятини атиги 3 та бўлим билан бошлаган бўлса, ҳозирда координацион марказга, 8та бўлим ва 3 та лабораторияларга эга.

Отабек ОРТИҚОВ

Муаммо

ТЕРАКЛАРНИНГ ХАЗОН УМРИ

Қамчиқ довони орқали Қўқонга борар эканмиз, терак ёғочлари ортилган учта "КамАЗ"ни учратдик. Қўйлиқда машинамизга ўтирган отахон бўлмаганида биз бу "КамАЗ"ларга эътибор ҳам қилмасдик, албатта. Орқа ўриндиқдаги уч йигитнинг "Декамерон"ни порнографик асарлар қаторига киритиш мумкинми, йўқми эканлиги хусусидаги беҳуда баҳсига аралашмай, ҳайдовчининг ёнида жимгина келаётган қарияни гапиртирган ана шу "КамАЗ"ларнинг биринчиси бўлди.

— Ёш экан! — деди отахон тўсатдан ачиниш ҳисси тўла овозда. - Эссизгина... увол-а, увол!

Беихтиёр баҳсдан тўхтаб ҳаммамиз отахон нигоҳини тиккан томонга қарадик. Қаршидан келаётган "КамАЗ" бу пайтда ёнимиздан ўта бошлаганди. Усти тўла тахминан уч-тўрт метр узунликда кесилган тераклар.

— Увол! — такрорлади отахон. Ноинсофлар жувонмарг қилишипти! — Ноинсоф деманг, бобой! — гапга аралашди ҳайдовчи йигит. — Пулини тўлашгандир, ўғирлаб кетишмаёттандир, отахон!

— Қани, ўғлим, айт-чи, — унга қайрилиб гапирди отахон, — умрингда бирор марта беш ойлик бузоғингни сўйиб сотганмисан?

Гап қаёққа қараб кетаётганини пайқаган ҳайдовчи қарияни чалғитмоқчи бўлди.

— Беш ойлик бузоғимними? Сотганман!

— "Сўйиб сотганмисан" деяпман? — бу алдовга учмади отахон.

— Йў-йўқ... тириклай...

— Ана кўрдингми, ти-рик-лай сотгансан! — хитоб қилди отахон. — Сендан сотиб олган киши ҳам камида бир-бир ярим йил боқади, уч-тўрт баробар каттартириб, семиртириб ... сўяди... Аммо мана бу теракларни эса боқиб бўлмайди... Эҳ, қанча зарар-а, қанча зарар-а!...

— Ўша чол жуда топиб айтибди! — деди поччам. — Уста сифатида аниқ айта оламан: ўн туп синчлик, яъни уч-тўрт йиллик теракдан 1 туп харилик, яъни 1-10 йиллик терак баракалироқ!..

Бу гапдан ҳайратга тушдим: наҳотки?!

— Тожимат валломатни терагини билардингиз-а? сўради поччам ҳолатимни сезиб.

— Ҳа, билардим.

— Ана шу терагини бешариқликлар опкетишди. Шу ерда, ўзимиздаги "пилорама"да қирқтириб, тайёрлатишди. Ўн иккита тўсин, яна қанча тахта, "гарбил" чиқди... Нақ ярим мошинна бўлди! Ўзиям бир кўчқорни пулини бериб кетишди...

Ҳеч қачон алдамаган поччамнинг гапига ишондим. Ишондим-у кўнглимга бир алам тушди: демак, теракларни етилтирмай кесиш оқибатида анча-мунча тасаввур қамраб ололмайдиган даражада зарар кўраётган экан-да!..

Келинг, азиз газетхон, мана шу зарарни нисбий бўлса-да ҳисоблаб чиқишга уриниб кўрайлик.

Терак энг пурвиқор дарахтларимиздан бири саналса-да, унинг ўзига хос "нозиклиги" ҳам бор, яъни ер танлайди. Масалан, Тошкент вилоятининг ерлари мамлакатимизнинг энг тоза ерларидан ҳисобланади. Суви ҳам тоза. Аммо шунга қарамай, энг кўп тарқалган қурилишбоп материаллар манбаи - мирзатераклар бу ерда Фарғона водийсидагидек адл бўлиб ўсмайди. Водий миқёсида олиб қарайдиган бўлсак, теракларнинг энг "сулумли" жойи юқорида тилга олинган Рафқон қишлоғидадир. Қишлоққа ташриф буюрган меҳмонлар қаторасига қурилган учта хона айвонига якка ўзи хари бўлган теракни кўрганларида ҳайратга тушадилар. Ўртача харининг диаметри 20 см х 25 см, узунлиги 12—14 метр. Ана энди думалоқ ёғоч чорқирра қилиб шу ҳажмга келтирилгунча ундан қанча тахта йўниб олинишини бир тасаввур қилиб кўринг ва тасаввурингизда ҳосил бўлган миқдорга теракнинг харидан ортиб қолган қисмидан олинадиган ёғоч-тахталарни ҳам қўшинг!

Хўш, мана шу терак, айтайлик, беш ёшида кесилганда қанча материал берган бўлурди? Бундай теракнинг диаметри тахминан 10—15 сантиметрни ташкил этади. Унинг бош томонидан битта 4 метрлик тўсин, қолган қисмидан эса битта ёки иккита синчлик ҳода олинади, холос. Диаметри тор бўлганлиги боис тўсинни чорқирра қилиб йўниб бўлмайди, демак, қўшимча тахта олишга умид боғлай олмаймиз. Қисқаси, беш ёшли теракнинг бор "ҳосили"- ана шу!

Тўғри, терак ўрнидан униб чиққан ниҳол ҳам яна шундай теракка айланади. Аммо у аввалгисига нисбатан сершохроқ ва "пастакроқ", ёғочи ҳам мўртроқ бўлади.

Мана энди ҳисоб-китобга якун ясасак ҳам бўлади. Ўн йил "яшаган" бир туп теракдан ўн донадан зиёд тўсин, тахминан бир кубметр атрофида тахта олганимиз ҳолда агар уни шу вақт ичида икки марта кесадиган бўлсак, бу материалларнинг тўртдан бирига ҳам эга бўлолмаймиз. Мамлакат миқёсида ҳар йили 100 минглаб туп ёш тераклар кесиб юборилаётганини эътиборга олсак, зарар кўлами ниҳоятда кенглиги аёнлашади.

Аммо муаммонинг мураккаблиги шундаки, зарар кўраётганликларини тушунтириб, исботлаб берганингиз билан терак эгалари ўз "моллари"ни жувонмарг қилишдан тўхташларига тўла умид йўқ. Чунки ўртада зарурат деган нарса бор: кимдир тўй қилиши керак, кимдир уй қуриши... Уларга "терагингни сотмай, қарз кўтариб қўяқол!" деб буйруқ қилолмаймиз. Хўш, унда муаммонинг ечими қандоқ бўлади?

Шу ўринда камина боболар тажрибасидан келиб чиқиб, бир таклифни ўртага ташламоқчиман. Рафқонлик кексаларнинг айтишича, қўқонлик катта бойлардан бири хонликнинг кўпгина қишлоқлари, жумладан Рафқондаги ариқларнинг икки четига терак экдирган экан. Келишувга кўра ҳар бир хонадон ариқнинг ўзига тегишли қисмига кўчат ўтқазиб, ўн йил давомида парваришлаб, муҳофаза қилиб, етилтириб берган. Бойбува ана шуларнинг ҳаммасини ҳисобга олган ҳолда олдиндан каттагина ҳақ тўлаб қўйган...

Водий қишлоқларининг ўзига хос хусусиятларидан бири шундаки, аксарият кўчаларнинг икки четидан ариқ ўтган. Бу — миллионлаб дона терак етиштириш учун имконият деган сўз. Ана шу имкониятдан тўла фойдаланиш учун аввало бўш қолган жойларга бозордан сотиб олиб бериб бўлса-да кўчат ўтқазилишини таъминлаш, сўнг камида саккиз йил муддатни мўлжаллаб хонадонлар билан шартнома тузиш лозим. Бу иш ҳукумат томонидан амалга ошириладими ёки хусусий тадбиркорлар томониданми - ҳар икки ҳолатда ҳам серфойда ва ишончли бизнесдир. Сердаромадлиги шундаки, ортиқча харажат йўқ — нари борса терак кўчати сотиб олинади ва хонадон соҳибига икки синчлик ёғочнинг пули тўланади. Ишончлилиги шундаки, экилган терак икки йил мобайнида мол-қўйларнинг, шўх болаларнинг "ҳужумлар"идан муҳофаза қилиб турилса, бас —у ёғига хавф йўқ...

Хулоса шуки, қишлоқлардаги ариқларнинг бўйларида теракчиликни йўлга қўйиш уч томонлама — қишлоқликлар учун ҳам, кун сайин кучли рақобатга дуч келаётган шаҳарлик бизнесмен учун ҳам ва алал-оқибат қурилиш материаллари кўпайиши ва арзонлашишига интиқ халқимиз учун ҳам ғоят манфаатлидир.

Мухторали НОСИРОВ, "Ҳуррият"нинг махсус мухбири

Нашр

«КИНО + TV»

Сўнги кунларда "киоск"ларимиз пештахталарида янги-янги газеталар пайдо бўла бошлаганига эътибор бергандирсиз? "Тилсим", "Мезон", "Аёл қалби" ва бошқа нашрлар ўқувчи эътиборини жалб қилишга уринаётир. Уларга бир қарашдаёқ муассис қўйган мақсадни англаб олиш мумкин. Бекордан бекорга газета чиқарилмайди-ку, ахир. Бунга уч хил сабаб бор: бири — пул ишлаш, иккинчиси — ўз идорасини тарғиб этиш, учинчиси — сал бўлса-да профессионалроқ журналистика намунасини яратиш мақсади.

Журналистикамиз равнақига ҳисса қўшиш мақсадида газета чиқаришга қўл урганлар эса, назаримизда, вазиятга реалроқ қарашади. Улар тезда натижа чиқишини кутмайди ва узоқ оғир меҳнат қилишга тўғри келишини билади. Гарчи бундай нашрлар саноқли бўлса-да, сабр-бардош билан қилинган меҳнат келажакда мевасини бериши эҳтимоли кўпроқ. Чунки сифатли газета ўқувчи эҳтиёжларини биринчи ўринга қўяди, бу эса нашрга обрў ҳам, эътибор ҳам, даромад ҳам келтириши муқаррар.

Умид қиламизки, 5 сентябрь куни нишона сони чиққан "Кино плюс TV" газетаси айнан охирги тоифа газеталарга киради. Ҳар ҳолда унинг мазмуни бундай тахмин қилишга асос беради. Авваламбор газета ўзининг йўналишини аниқ белгилаб олгани билан эътирофга лойиқ. "Миллий кино санъатимиз ва хориж кино оламини миллий киножурналистиканинг ҳамда тез тараққий этиб бораётган чет эл киножурналистикасининг анъана ва тажрибаларига суянган ҳолда профессионал тарзда ёритиш, таҳлил қилиш"ни таҳририят ўзининг асосий мақсади сифатида эълон қилган.

Газетанинг илк сонида, "Ўртоқ Бойкенжаев" фильми ҳақида маълумот беришга катта ўрин ажратилган.

Ундан ташқари жаҳон киноси янгиликлари ҳам батафсил ёритилган. "Болливуд юлдузлари" саҳифаси Айжвария Рай ҳаётидан ҳикоя қилса, "Янги фильм" саҳифаси Аль Почино суратга тушган "Уйқусизлик" фильми ҳақида батафсил маълумот беради.

Хуллас, кино санъатига қизиққан одам бу газетадан, албатта, қандайдир янгилик топиши тайин. "Кино плюс TV"нинг кейинги сонлари бундан ҳам қизиқарли чиқиб, таҳририят иши янада мукаммаллашиб боришига умид қиламиз.

ШАҲРИЗОДА

Журналист суриштируви

СУВ КЕЛТИРГАН ВА КЎЗА СИНДИРГАНЛАР

Сариосиё туманидаги "Шарғун ғишт заводи" ҳиссадорлик жамияти Сурхондарё вилоятидаги шу хилдаги корхоналарнинг энг катталаридан бири бўлиб, бир йилда 47 миллион дона ғишт ишлаб чиқариш қувватига мўлжалланган ва кўп йиллардан буён вилоятдаги барча улкан қурилишларга ўз ҳиссасини қўшиб келаётган эди. Агар бу корхона тўлиқ қувват билан ишласа 500 нафар ишчини иш билан таъминлаши мумкин. Лекин...

Кейинги йилларда бу корхонанинг ўта ночор аҳволга тушиб қолгани туман ва вилоят раҳбарияти учун сир бўлмай қолди. Сурхондарё вилоят ҳокимияти корхонанинг аҳволига қарамай чора белгилади... ва 2001 йил 8-февраль куни Николай Отарович Джарджанидзе корхонага раҳбар этиб тайинланди.

Н.О.Джарджанидзега раҳбарлик ўриндиғи теккан пайтда корхонанинг қандай аҳволда эканини билиш учун "Ал-Ҳаким ат-Термизий" аудиторлик фирмаси аудиторларининг 01.01.2000 йилдан 01.04.2001 йил орасидаги муддат якунлари бўйича аудитор текшируви хулосаларидан кўчирмалар келтиришнинг ўзи кифоя қилади.

-"... 2000 йилда 80086,0 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилган. Қўшимча қиймат солиғи 14848,0 минг сўмни ташкил қилади. Админстратив харажатлар 14576,0 минг сўм. Асосий ишлаб чиқариш фаолияти бўйича зарар 22100,0 минг сўм. Молиявий натижалар бўйича бошқа харажатлардаги зарар 19695,0 минг сўм.

2000 йил молиявий натижалар бўйича 41795,0 минг сўм зарар кўрилган. Зарарларнинг пайдо бўлишига биринчи сабаб маҳсулотнинг ишлаб чиқариш нархидан 5-6 баробар паст нархда реализация қилиниши бўлса, иккинчи сабаб маҳсулотни сотишдан тушган маблағлар кирим қилинмай ўзлаштирилгани. Учинчи сабаб 2000 йилда ишлаб чиқарилган ғишт миқдорига 2 миллион дона ғишт ҳаводан қўшиб ёзилгани"...

-" 2001 йил 01.01. ҳолатида корхона тўловга лаёқатсиз. Чунки кредитор қарзлари дебитор қарзларидан 52067.0 сўм ортиқ. (кредитор қарз 64810,0 минг сўм – дебитор қарзлар 12743,0 минг сўм)".

— "... Текширилган муддат давомида аҳолига 6768,3 минг сўмлик ғишт сотилган. Лекин бир тийин ҳам хазинага кирим қилинмасдан ўзлаштирилган.

2000 йил давомида завод аҳолига 1979,9 минг дона ғишт сотган. Ғиштни сотиш натижасида унинг калькуляция нархи билан реализация нархидаги фарқидан 19856,6 минг сўм зарар кўрилган ва плюс кирим қилинмаган 6768,9 минг сўм билан жаъми 26625,5 минг сўм зарар келтирилган".

Булардан ташқари текширувда корхона раҳбарияти сохта ведомость ва ҳужжатларни ишлатиб, ишчиларнинг иш ҳақидан ҳамда сафар ва бошқа харажатларга деб бир неча миллион сўмларни ўмарганлари аниқланган. Қисқа қилиб айтганда, 72 варақдан иборат бу текширув хулосасини ўқиб кўрган виждонли фуқаронинг тепа сочи тикка бўлиши турган гап!

Корхонанинг биргина молиявий тизими эмас, ишлаб чиқариш тизими ҳам оғир аҳволда эди:

● корхонадаги лаборатория ишламас, маҳсулот сифатини аниқлаб бўлмас эди;

● корхонадаги 1-заводнинг 1-туннел печи таъмирталаб бўлган, 2-туннел печи ишламас, 2-заводнинг халқасимон печи жуда таъмирталаб бўлиб қолган, чунки бу печлар 10 йилдан буён таъмирланмаган эди;

● ғишт қуйиш ускуналари жуда эскирган, заҳира қисмлари йўқ, шунинг учун ишлаб чиқарилаётган маҳсулот стандарт талабларига жавоб бермас, завод ҳудудидаги темир йўл шахобчалари буздирилиб, талон-тарож қилинган эди;

● табиийки, ишлаб чиқариш соҳаси оқсаган жойда ишчиларнинг аҳволи яхши бўлмайди. Бевосита ишлаб чиқаришда ишлаётган ишчининг ойлик маоши 6000-9000 сўмни ташкил қилса, идора ходимларининг маоши 30-35 минг сўмни ташкил қиларди.

Х. Корева бошқарган "Режалаштириш ва меҳнатга ҳақ тўлаш бўлими" нарх ўзгарганда маҳсулот нархини белгиловчи калькуляцияни ўз вақтида тузмаган ва бундан ташқари 2000 йилнинг ҳисоботига 681,9 минг дона пиширилган ғиштни, 1715,8 минг дона хом ғиштни, 41710 дона йўлка плиткасини қўшиб ёзиб, йиллик режа "бажарилиши"ни таъминлаган. Бунисиям майли-ку, лекин аҳолига ғиштни ўз таннархидан жуда арзон баҳода сотилишига йўл қўйиб, нафақат корхонага катта миқдорда зарар келтирган, балки ишчилар иш ҳақидан муддати ўтган 9476,5 минг сўм қарздор бўлишига олиб келган.

Хуллас, заводнинг собиқ раҳбарияти ишлаган пайтда "ўмаришга" имкони бор барча раҳбар ва раҳбарчалар инсоф ҳақида ўйлаб ўтирмасдан ўмаравериштан ва бундай ҳолатлар ҳақида яна узоқ гапиришимиз мумкин...

ЯНГИ РАҲБАРНИНГ ҲАЙРЛИ ИШЛАРИ...

Корхона тақдирида раҳбарнинг ўрни катта эканлиги сир эмас...

Айниқса, молиявий ночор корхонада вазиятни ўзгартириш қийин иш! Издан чиққан ишлаб чиқариш тизимини ўлик нуқтадан силжитиш учун аввало, маблағ керак. Корхонанинг ҳисоб рақамида бир тийин ҳам пул йўқ. Кредит олиш машаққат. Маошини ололмасдан юрган ишчилар раҳбариятга ишонмай қўйган. Бундай пайтда раҳбардан тадбиркорлик ва ўзига хос ечимларга лаёқатли бўлиш талаб қилинади...

Джарджанидзе бутун тажрибасини ва истеъдодини ишга солди ва. Натижада:

● аввало ёмғирдан кейинги қўзиқориндек кўпайиб кетган 32 нафар идора ходимларини қисқартириб, уларнинг корхонада қолиб ишлашни хоҳлаганларини тўплаб, қурилиш бригадаси ва керамика плиталар ишлаб чиқариш гуруҳини тузди;

● зудлик билан 1-заводнинг 2-туннел печида 16400,0 минг сўмлик, 2-заводнинг халқасимон печидаги 18 та камерадан 12 тасини 8600,0 минг сўмлик иш бажариб, таъмирдан чиқарди. Таъмир ишлари заводнинг қурилиш бригадаси кучи билан олиб борилганлиги учун катта маблағ тежаб қолинди;

● тежалган маблағлар ҳисобидан корхона ишчиларни бепул овқатлантиришни ташкил қилди;

● 1-заводда ғишт кесадиган "СМК-163-А" маркали янги автомат ўрнатиб, ишлаб чиқарилаётган ғиштнинг шаклини талабга жавоб берадиган даражага етказди;

● 2-заводдаги ғиштни қуритиш туннелига илгари консоль ва кичик вагонеткалар сиғар эди. Джарджанидзе ишлаб чиқариш жараёнига ҳалақит бермасдан, завод механиги Б.Раҳмонов билан катта вагонеткаларни ҳам туннелга киришига имконият яратди. Ғиштни печкага тахлашнинг янги услубини қўллаб, пиширилган ғиштнинг сифатини ортишига эришди. Ғиштнинг брак бўлиши камайди.

● Лабораторияни ишга тушириб, ходимларни аттестациядан ўтказиб, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифатини назорат қила бошлади ва лаборатория Сурхондарё вилоят Давлат Стандарти Бошқармасининг раҳматномасига сазовар бўлди;

● Корхона ҳудудини кўп йиллардан буён тўпланиб қолган ахлатлардан тозалаб чиқди;

● Джарджанидзе ўз ошна-оғайниларидан қарз олиб ва ишлаб чиқарган маҳсулотларига алмаштириб, 40 миллион сўмдан ортиқроқ маблағ сарфлаб, завод учун заҳира қисмлар, қуритиш, ғишт пишириш вагонеткалари ва бошқа ускуналар келтириб, баъзисини ўрнатди, баъзисини эса ўрнатишга улгурмади;

● **Ишчиларнинг ойлик маоши 35-40 минг сўмга кўтарилди. Идора ходимлари ишлаб чиқарилган маҳсулотга нисбатан маош оладиган бўлдилар. Джарджанидзе раҳбар бўлиб келганда корхонада 120 нафар ишчилар ишлаётган эди, ишчилар сони 230 нафарга етди, яъни 110 нафар ишсиз иш билан таъминланди;**

● **Джарджанидзе бошқарган пайтда корхонанинг қарийб 30000,0 минг сўм қарзи тўланди, яъни кредиторлик қарзи дебиторлик қарзидан 22386,0 минг сўм даражасига келди. (йил бошида бу кўрсаткич 52067,0 минг сўм эди)**

● **Джарджанидзе ғишт ишлаб чиқаришни 1 ойда 499,0 донадан июн ойига бориб 1021,7 минг донага етказди.**

Ўзини ўнгара бошлаган корхона туман ва вилоятнинг кундалик ташвишларига бош қўша бошлади: корхона Шарғундаги болалар боғчаси таъмирига 300 минг сўм маблағ ажратди. Шарғун шаҳридаги 2 та мактабга моддий ёрдам кўрсатди. Шарғун шаҳарчасини чиқиндидан тозалаш ишларига моддий ва техник ёрдам берди.

Термиз шаҳрининг 2500 йиллигига бағишланган ободонлаштириш ишига 25 минг дона ғишт билан ўз ҳиссасини қўшди. Шарғун шаҳар ҳокимлигининг атрофини ободонлаштириш учун ғишт берди. Корхона Шарғун шаҳридаги бозор қуриб, унга 15000,0 минг сўм харажат қилди.

"Шарғун ғишт заводи" ҳиссадорлик жамиятининг раҳбари Джарджанидзе 2001 йилнинг охирида барча қарзлардан қутилиб, йилни фойда билан якунлашга ишонч ҳосил қилган бир пайтда оғзи ошга етмай, боши тошга тегди... уни вазифасидан четлатдилар!

ДЖАРДЖАНИДЗЕНИНГ "ГУНОҲЛАРИ"

2001 йилнинг августида, яни Мустақиллик байрамини нишонлашга бир неча кун қолганда туман ҳокимиятидан вакиллар келиб, улар бошчилигида ҳиссадорлик жамиятининг умумий йиғилиши чақирилди.

Йиғилиш корхона раҳбари Н.О.Джарджанидзени вазифасидан четлатиш овозга қўйилганда ҳеч ким қўл кўтармади ва ... шунга қарамай у вазифасидан четлатилди. Унинг ўрнига тавсия қилинган С. Бердиев бор-йўғи 11 кун раислик қилди ва раислиги ҳақида буйруқ ҳам чиқмаган С.Бердиевнинг қилган "энг улуғ иши" Джарджанидзе ва уни ҳимоя қилган ходим Сувонкулов Райимкулни ишдан бўшатилганлиги ҳақида буйруқ чиқаргани бўлди. Аслини олганда ваколатсиз одам томонидан чиқарилган бу буйруқнинг ўзиям қонунга хилоф саналиши керак эди...

2001 йил 22 сентябрда яна ҳиссадорлик жамиятининг навбатдан ташқари йиғилиши бўлиб ўтди ва корхонага Турсунов Сайдулло деган киши раҳбар этиб тайинланди.

Туман ҳокимиятининг топшириғи билан корхонада аудиторлик текшируви бошланди. Аслида 2001 йилнинг апрел ойида аудиторлик текшируви бўлиб ўтган бўлса-да, 2002 йилнинг февралида яна аудиторлик текшируви ўтказилди. Бундай шошилинч тадбирнинг ҳам ўз сабаблари бор. Джарджанидзе ўз ҳақи ва ҳуқуқларини талаб қилиб, янги директордан ҳали ўзи кирим қилишга улгурмаган асбоб-усуналарни кирим қилишни сўраб мурожаат қилди. Янги раис эса унинг ҳақли талабини бажаришдан бош тортди. Масалан: корхонанинг равнақидан умид қилган ва ишонган Джарджанидзе олдинги раҳбарлар талон-тарож қилган темирйўл шахобчасини тиклаш учун 414190 кг "Р-43" темирйўл релсини 11423,9 минг сўмга олиб , корхонага келтирган ва ҳали кирим қилиб улгурмаган эди. Янги раис:

— Бу релслар менга керак эмас, - деб корхонага кирим қилишга рози бўлмади. Аудит текшируви Джарджанидзенинг гуноҳларни топиши керак эди.

Текширувга Джарджанидзени йўлатмадилар, уни текширув хулосаси билан таништирмадилар, унга текширув хулосасидан кўчирма бермадилар ва қоидаларга хилоф тартибда ўтказилган бу аудитор текширувида Джарджанидзедан 3 та "гуноҳ" топдилар.

1-гуноҳ. **Джарджанидзе Узун туманидаги "бек" фирмасининг 2 дона ишонч қоғози билан 5808607 сўмлик дона ғиштни Беков Жамшид номига чиқим қилиб, лекин "Бек" фирмасида бу чиқимнинг кирими йўқ бўлгани учун бу сотилган ғишт натижасида корхонага 5808607 сўм зарар келтирилган деган хулоса қилинган.**

Джарджанидзенинг тушунтириш хатида:

— "Корхонада хизмат машинаси йўқ эди. Беков Раҳматилло биз билан пишиқ ғишт эвазига ўзининг шахсий ГАЗ-31 маркали машинасини сотишга келишди. Мен 2 та ишончнома билан "Бек" фирмасига 227300 дона ғиштни чиқим қилдим. Лекин Беков Раҳматилло машинани сотишга розилик бермади ва ғиштни олмади. Мен Беков Раҳматиллога ҳақиқатдан ҳам ишончномалар билан ғишт олмаганлиги ҳақида тилхат бердим. Унга берилиши керак бўлган ғиштни бошқа фирмаларга асбоб-ускуналарга алмаштириб, ҳақиқатдан асбоб-ускуналар олинган ҳужжатларни кайд қилмоқчи эдим. Лекин вазифамдан бўшатилганим учун бунга улгурмадим. Менинг бу молиявий қоидабузарлигимдан корхонага 1 тийин ҳам зарар келган эмас ва бунга мен ҳам "Бек" фирмаси раҳбариям шахсий манфаатдор бўлганимиз йўқ. Чунки келтирилган асбоб-ускуналар ва заҳира қисмлар заводда ўрнатилган ва улар ишлаяпти",- деди.

2-гуноҳ. **Текширувда Джарджанидзе Денов туманидаги "Строитель" кооперативига 2995263 сўмлик 125700 дона ғиштни чиқим қилгани ва "строитель" кооперативида бунинг кирим ҳужжатлари йўқлиги аниқланган ва бу харажат билан корхонага 2995263 сўм зарар келтирган деб хулоса қилинган.**

Джарджанидзенинг жавоби:

— " Корхона ҳисоб рақамида мутлақо пул йўқ. Заводни яхши ишлатилиши учун асбоб-ускуна ва заҳира қисмлар зарур. Сотиб олиш учун ҳеч курса ғишт керак. Ғиштни ишлаб чиқариш учун заҳира қисм керак. Мана шундай боши берк кўчага кириб қолганда барча оғайниларимдан қарз кўтариб, заҳира қисм ва ускуналар олдим. Ғишт ишлаб чиқарса, буларнинг ҳаммасини ғишт бериб ёки ғишт сотиб, қонуний ёпа олишимга ишонар эдим. Лекин вақтинча менга асбоб-ускуналарни кирим қилиш учун шу ишни қилишга мажбур бўлдим. Танишим "Строитель" кооперативи раҳбаридан илтимос қилдим. Бу молиявий қоидабузарлик эканини биламан. Лекин бу ишни иложсизликдан қилдим. Мен ҳам, "Строитель" кооперативи раҳбари Ёдгор Илёсов ҳам бу ишдан шахсий манфаатдор бўлган эмас. Завод ҳам ҳеч қандай зарар кўрган эмас".

Дарҳақиқат, Джарджанидзенинг қўлида 40 миллион сўмдан ортиқроқ суммада заҳира қисмлар, асбоб-ускуналар, вагонеткалар олиб келгани ва бу ускуналар ҳозир корхонада ишлатилаётгани ҳақида тасдиқловчи ҳужжат – Джарджанидзе ишдан кетганидан кейин тузилган ва аудиторнинг имзоси қўйилган, 2002 йил 1 июнда тузилган далолатнома бор. Фақат... корхонанинг ҳозирги раҳбари С. Турсуновнинг бу ҳужжатни тан олгиси йўқ ва Джарджанидзени корхонага 13 миллионга яқин зарар келтирган деб ҳисоблайди.

Биз Джарджанидзенинг бу икки "гуноҳи"ни оқламоқчи ҳам, қораламоқчи ҳам эмасмиз. Чунки Джарджанидзе бу "гуноҳ"ларини инкор этмаяпти ва фақат бу гуноҳларнинг келиб чиқиш сабаблари ва ҳолатларни, бу гуноҳларни ўз шахсий манфаатини эмас, корхона манфаатини кўзлаб содир қилганини ҳисобга олинишини сўраяпти, холос.

3-гуноҳ. **Джарджанидзе ишлаб чиқарилмаган ғишт учун ишчиларга ҳақ тўлаб корхонага 2764274 сўм зарар келтирган эмиш.**

Джарджанидзе тушунтириш хатида:

"Амалда, технологик карта бўйича 4,5% бракка йўл қўйилади. Бундан ташқари, 2001 йил давомида бир неча марта газ ташкилоти бизни огоҳлантирмасдан газ учун пул тўлай олмаганимиз учун газни ўчириб, катта миқдорда ғиштларимизнинг брак бўлишига ва печларимизни деформация бўлишига олиб келди. Брак бўлган ғиштлар учун ишчиларнинг мутлақо айби йўқ ва улар шу брак ғиштлар учун ҳам меҳнат қилганлар. Уларга тўлаган пулдан мутлако манфаатдор бўлмаганман. Буни текшириш учун ишчиларадн сўрашнинг ўзи кифоя", - дейди.

Джарджанидзе аудитор текшируви билан таништирилмади, лекин шу хулоса билан унинг иши терговга оширилди...

ГАП МАҚСАДДА...

Олишга ва танишиб чиқишга имконимиз етган ҳужжатларни ўқиб кўрар эканмиз, кўнглимизда кимлардир бу ишларни уюштираётгандек, мақсад "Шарғун ғишт заводи" ҳиссадорлик жамиятини молиявий инқироздан чиқариш эмас, Джарджанидзени "синдириш" бўлаётгандек туюлди бизга. Келинг, имкон борича реал таҳлил қилишга ҳаракат қилайлик.

1.Джарджанидзенинг ишдан кетишига сабаб бўлган ариза муаллифлари бир қишлоқдан ва туман ҳокимиятидага уларни қўллобчилар бўлган. Бундан ташқари аризачилар Джарджанидзе раҳбар бўлиб келгунигача корхонада содир этилган қонунбузарликлар ва талон-тарожлардан хабардор, баъзилари эса иштирокчи бўлган кишилар. Джарджанидзенинг раҳбар бўлиши уларнинг шахсий манфаатларига зарар бериши ҳақида ҳам аниқ ҳужжатлар бор.

2. Воқеаларнинг йўналишига қараганда, агар Джарджанидзе кутилмаганда вазифасидан четлатилмаганда у ўзи йўл қўйган "гуноҳ"ларни туватар, "Бек" фирмаси ва "Строитель" кооперативига таалуқли ҳужжатларни олиб ташлаб, ҳақиқатдан ҳам ўзи ускуна сотиб олган ташкилот ва корхоналарнинг ҳақиқий ҳужжатларини кирим қилган бўларди. Унинг бу гуноҳлари ҳам кўзга ташланмаган, кўзга ташланган тақдирда ҳам молиявий қоидабузарлик қилганини учун танбеҳ олган бўлар эди. Чунки Джарджанидзе бу қоидабузарлигидан шахсий манфаат кўрган эмас-да!

3.Джарджанидзенинг корхонага раҳбар бўлиб келиши ва вазифасидан четлатилиши корхонанинг маҳсулот ишлаб чиқаришига қай даражада таъсир қилганини кўрсатиш учун қуйидаги жадвални келтирамиз:

Ғишт ишлаб чиқариш жадвали

йиллар	ўлчов бирлиги	янв.	Февр.	март	апр	май	июн	июл	авг.
2000 йил дир. А.Холов	минг дона	412,7	431,6	534,4	659,8	655,8	780,4	777,0	634,2
2001 йил Н. Джарджанидзе	минг дона	499,0	571,2	802,4	687,6	994,1	1021,0	820,9	619,0
2002 йил С.Турсунов	минг дона	191,4	203,4	300,0	280,0	419,2	471,0	386,0	320,5

Жадвалдан кўриниб турибдики, Джарджанидзе корхонага раҳбар бўлиб келган кунданоқ маҳсулот ишлаб чиқариш кескин кўпайган, вазифасидан кетганиданоқ, яъни 2001 йил 25 августдан бошлаб кейинги ойлар маҳсулот ишлаб чиқариш 50% га камайиб кетган. Биргина шу кўрсаткичнинг ўзиёқ Джарджанидзенинг чакана раҳбар эмаслигини кўрсатиб турибди.

4.Джарджанидзе корхонани қабул қилганда корхонанинг кредитор қарзи 64810,0 минг сўм, дебитор қарзи 12743,0 сўм эди. Яъни кредитор қарзи дебитор қарзидан 52067,0 мўм ортиқ эди. Джарджанидзе вазифасидан кетганидан 1 ой кейин 01.10.2001 йилда корхонанинг кредитор қарзи 85508,0 сўм, дебиторлик қарзи 63113,0 минг сўмга етди. Яъни кредиторлик қарзи дебиторлик қарзидан 22386,0 минг сўм ортиқ ҳолга келди.

Бу дегани, Джарджанидзе ўзининг 7 ойлик раҳбарлиги даврида корхонанинг қарийб 30000,0 минг сўм қарзини ёпа олди, дегани. Бу 30 миллионга Джарджанидзенинг 1-завод печларини таъмирлашда бажарган 16400,0 минг сўмлик ишини, 2-заводда бажарган 8600,0 минг сўмлик ишни, бозор учун харажат қилган 15 миллион сўмни, асбоб-ускуналар олиб келинган 40 миллион сўмни, ҳайр-эҳсонлар суммасини қўшсак, унинг раҳбарлигида корхона 2001 йилни қарийб 20 миллион фойда билан якунлаган бўлар эди.

КОРХОНАНИНГ БУГУНГИ КУНИ

Джарджанидзе вазифасидан четлатилгандан сўнг 2001 йил 22 сентябрда Турсунов Сайдулло ҳиссадорлик жамиятининг бошқарув раиси этиб тайинланди ва :

— бирданига маҳсулот ишлаб чиқариш 50% га камайиб кетди;

— кредитор қарзлар кўпайиб, дебитор қарзлар кескин камайди ва 2002 йилнинг 1 апрел ҳолатида умумий қарздорлик 100 миллионга, шундан муддати ўтган қарзлар (6 ой) 71 миллиондан ошиқроққа етди.

— Ишчиларнинг маоши ҳам кескин камайди. Ишчилар сони 230 яна 100 нафар атрофига камайди, натижада корхона санацияга тушди.

Сурхондарё вилоят "Иқтисодий ночор корхоналар ишлари" бошқармасининг аризаси асосида Сурхондарё вилоят Хўжалик суди 2002 йил 19 мартдаги 19-0205-244-Б сонли ажрими билан "Шарғун ғишт заводи" ҳиссадорлик жамиятига ташқи бошқарув тайинлаб, ташқи бошқарувчи вазифасига 2002 йил 14-мартдаги кредиторлар йиғилишининг тавсияси билан Турсунов Сайдулло Кенжаевични қўйишга қарор қилди.

Тавсия этиш, албатта, кредиторларнинг иши, лекин 6 ой корхонага раҳбарлик қилиб, корхонани жар ёқасига олиб келган С.Турсуновни қайси кўрсаткичи каромати учун раҳбарликка тавсия этишганини тушунишга ожизлик қилдик. Шунингдек, корхонани санацияга тушиш даражасига олиб келган корхона раҳбарларига ҳам қонун билан муддат белгиланган бўлса керак-ов!

Одатда, қонунбузарликка ҳам кўникма ҳосил қилар экан. Мана С.Турсуновнинг корхонани бошқараётганига ҳам бир йил тўлди. Корхонанинг санация муддати белгиланганига ҳам 6 ой тўляпти. Санация муддати 01.04.2002 йилдан бошланиб, 8 квартал давом этиб, 01.04.2004 йилда тугайди. Шу муддатга тузилган "Бизнес режа" бўйича санация муддатининг биринчи йилида корхона 8700,0 минг дона пишиқ ва безак ғиштни ишлаб чиқариши керак. Санация муддатининг I-квартали – апрель, май, июн ойида корхона " Бизнес режа"нинг талабини аранг 50% га бажарди. II-квартални ўтган 2 ойи – июл ва август ойида ҳам аҳвол шундай. Шу икки кварталнинг натижалари... кишини ўйлашга мажбур қилади.

Турсунов Сайдулло корхона иқтисодчисини чақириб, ҳисобот ёзишни ва ҳисоботдаги солиштириш учун белгиланган 2001 йил, яъни Джарджанидзе раҳбарлик қилган пайтдаги маҳсулот ишлаб чиқариш кўрсаткичларини тенг ярмига камайтириб кўрсатишни талаб қилди. Пок виждонли ёш иқтисодчи А.Бобомуродов раиснинг бу талабини қонунсиз деб, қатъий рад қилди ва раис уни вазифасидан ҳайдаб юборди. Бобомуродов туман ҳокимига мурожаат қилди. Ҳокимнинг аралашуви билан Бобомуродовнинг маошлари тўланди, лекин ҳалиям раис уни ўз вазифасига қўйишни турли баҳоналар билан кечиктириб келяпти. Бундай қонунсиз ишдан бўшатилганлар бир нечта. Корхона ишчилари Қосимов Ашурали, Назаров Тожиддинлар касаллик варақалари бўлишига қарамай, касаллиги пайтида ишдан ноқонуний озод қилинган. Раис эса уларнинг эътирозига "Мен ташқи бошқарув раисиман. Ишдан ҳайдаш менинг ҳуқуқим. Қаёққа борсанг боравер!"- деб жавоб беради.

Тўғри, Ташқи бошқарувнинг қоидалари қаттиқ, аммо ташқи бошқарув раиси қонунларни бузиб, ишчиларнинг ҳуқуқини паймол қилиб, ҳисоботларга сохта маълумот киритиб, санация бошқармаси ва туман ҳокимиятини алдашига ҳеч бир қонун йўл бермаса керак! Қизиғи шундаки, корхона раҳбари С.Турсунов ҳисоботни сохталаштиришни истамаган ёш иқтисодчи, ҳалол хизматчи А.Бобомуродовни ишдан қонунсиз бўшатган бир пайтда, Джарджанидзе раҳбарлигидан аввал корхонада "Режалаштириш ва меҳнатга ҳақ тўлаш" бўлими бошлиғи, корхонага бир неча ўнлаб миллион сўм зарар келтирган ва аудит текшируви хулосаси асосида вазифасидан четлатилган Х.Қораева деган иқтисодчини идорага ишга олишдан тортинмади.

Бу таҳлил давомида молиявий қоидабузарлик қилганидан қатъий назар, ўз раҳбарлиги давомида Джарджанидзенинг қилган барча ишлари корхонанинг равнақига қаратилганини, унинг мақсади "Шарғун ғишт заводи" корхонасини қудратли корхонага айлантириш эканлигини англаб етдик.

Лекин бундай гапларни корхонанинг ҳозирги раҳбарияти ҳақида гапириб бўлмаслиги ўз-ўзидан маълум. **Чунки ўтган бир йил давомида корхонада на ишлаб чиқаришда, на корхонани обод қилишда бирор ижобий ўзгариш бўлмади. Корхонада ҳозирги кунда санация ва ташқи бошқарув гўё мутлако фойда бермаётгандек. Корхона санациядан равнаққа эмас, банкротликка қараб юзланяпти. Санациядан мақсад корхонани банкрот қилиш эмас-ку!**

Хуллас калом "Шарғун ғишт заводи" ҳиссадорлик жамиятида вазият кўнгилдагидек эмас. Биз ўз мулоҳазаларимизни билдирдик. Лекин "Шарғун ғишт заводи" ҳиссадорлик жамиятининг тақдирини белгилаш, собиқ раҳбар Н.О. Джарджанидзенинг фаолиятига ҳам, ташқи бошқарув раиси этиб тайинланган С.Турсуновнинг фаолиятига ҳам холис ва адолатли баҳо бериш шу соҳанинг мутасаддиларига боғлиқ.

Бу ёғи мутасаддиларнинг ақли, заковати ва қолаверса, виждонига ҳавола!

Дарвеш АЛИ

ТАҲРИРИЯТДАН: Муаллифнинг фикр-мулоҳазаларини энг сўнгги хулоса ёки ҳукм ўрнида қабул қилмассиз. Зеро бу фикрдан буткул йироқмиз. Шундай экан, мазкур мақолага мутасадди ва назорат идоралари, албатта, ўз муносабатларини билдиришади, деган умидимиз бор. Бундай «ҳолат»лар яна қайсидир туман ва вилоятда учраши ёки рўй бериши эҳтимолдан холи эмас.

Муаммоларни ҳал этишда моҳиятни унутмаслик энг оқил қарор қабул қилишга кўмаклашади, назаримизда...

Қадр

БАРДАМ БЎЛИНГ, ҲАМИД ОТА!

Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазири жаноб Оқилжон ОБИДОВ эътиборига

Таҳририятга келган ушбу мактуб қуйидаги қисқа мурожаат билан бошланади:

Ассалому алайкум ҳурматли муҳарририят! Мен ушбу шукронани юбориш мақсадида кўп ўйладим. Бу ҳаракатим тўғрими ёки йўқ билмайман. Лозим топсаларинг чоп этинглар. Иложи йўқ бўлса, бардам бўл қария, деб қўйсаларинг ҳам майлига.

Сизларга ҳурмат билан пенсионер,

Ҳамид ҒИЁСОВ.

ШУКРОНА

Мен табиатнинг энг жазирама кунларининг бирида – 8 август 1941 йили дунёга келдим. Ўша пайти Ватан тақдири олов ичида эди. 1942 йили отам ҳам Ватан ҳимоясига отланди, иккита гўдак ўғли билан онам қолди. Бизни боқиш учун колхозга ишга кириб, қаттиқ меҳнат қилди. Бир норма иш учун битта арпа нон, бир коса оби ёвғон берилар эди. Раҳматли онамиз саҳар тонгдан кун ботгунгача меҳнат қилар, икки норма бажариб, яна битта арпа нонга эга бўларди. Онам икки ўғлини ана шундай қилиб, очлик чангалидан сақлаб қолди. Яхши кунларга омон етказди. Қаттиқ меҳнат эвазига келган арпа нон она сути бўлиб менинг ҳам қон томирларимга инди. Ва у мени бугунги кунгача садоқатга чорлаб келади. Бир умр интилиб, умид қилиб яшадим. Ёмон бўлмадим. Давлатга, инсонлар мулкига хиёнат қилмадим. Хижолат азобини тортмадим, танишлар, ёру дўстлар орасида юзим ёруғ. Кўплаб шогирдлар етиштирдим.

Қарилик манзилига яқинлашиб, Пенсия жамғармаси Фарғона шаҳар бўлимида бош мутахассис бўлиб ишлар эканман, ҳурмат билан пенсияга кузатишларини орзу қилардим. Тақдир экан,ундай бўлмади. 2000 йилнинг 15-ноябрида Вазирлар Маҳкамасининг 44-сонли қарори билан Пенсия жамғармаси тарқатилиб, унинг вазифаси Солиқ қўмитаси ва Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигига юклатилди.

Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил январдаги қарори халқ манфаатини кўзлаб чиқарилган. Нима ҳам дердим. Пенсияга чиқувчилар сони 3 минг киши экан. Шу боис раҳбаримизга жамғарма ходимларини йиғиб, қилган меҳнатларингга "раҳмат!"деб қўйинг, дедим. Вилоят Пенсия жамғармаси бошлиғи Гозиев Тожиддин Давронович таклифи рад этиб, «Вазир Оқил Обидов ҳар қандай тадбир ўтказишни таъқиқлаган», дегач, нима қиламиз, пешона экан, деб чиқиб кетавердим. Қалбимда армон қолаверди.

2002 йили Юртбошимизнинг таклифи билан "Қарияларни қадрлаш йили" деб аталди. Ана шундан кейин ярим йил мобайнида вазир Оқил Обидовга ёзма мурожаат қилдим. Вазир имзоси билан ижобий жавоб ололмадим. Хўрликка чидай олмай, Юртбошимиз Ислом Каримовга мактуб ёздим. Ва у кишидан мустақиллик байрами муносабати билан ҳам жавоб, ҳам табрикнома олдим. Бундан ҳам хурсанд бўлдим, ҳам хўрлигим келди. Яхшиям бахтимизга шоҳгаям, гадогаям бир хилда қарайдиган ғамхўр, меҳрибон Президентимиз бор экан. Ўзбек халқига шундай омадли, доно, илоҳий қобилият эгасини Юртбоши қилиб берган Аллоҳга беадад шукроналар қиламан.

Шаҳримизнинг гўзал кўчаларида юрар эканман, оёқ остимдаги гулли йўлакларни, атрофдаги гулзорлару, бирбиридан ҳашаматли биноларни кўриб, истиқлол шарофатидан яшнаётган Ватанимга, шу Ватан фарзанди эканлигимга чексиз шукроналар қиламан.

Рости, бу мактуб ва "Шукрона" кишини ларзага солади. Наҳотки, бир умр ҳалол меҳнат қилган инсон бир оғиз раҳматга арзимаса?!

Умид қиламизки, ҳурматли вазирлигимиз Юртбошидан ўрнак олиб, вазиятни ўнглаш учун чора кўрадилар. Биз эса "Ҳуррият" ва унинг кўп сонли муштарийлари номидан сизга ҳалол меҳнатингиз учун ташаккур, кўнгилни чўктирманг, ҳаёт оқибатсизлардан иборат эмас, деймиз.

Бардам бўлинг, Ҳамид ота!

ММMда

«ОАВ ВА СИЁСАТ»

Ўзбекистон Миллий Матбуот марказида "ОАВ ва сиёсат" мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди. Уни Конрад Аденауэр жамғармаси Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро маркази Ўзбекистон Президентининг Матбуот хизмати билан ҳамкорликда ташкил этди. Давра суҳбатида иштирок этган журналистлар, сиёсатшунослар, жумладан, Германиядан ташриф буюрган соҳа мутахассислари журналистикамизнинг айни кунлардаги долзарб муаммосини муҳокама қилдилар.

Дарҳақиқат, ОАВни сиёсатдан ташқарида тасаввур қилиб бўлмайди. Матбуот, радио, ТВ ўз чиқишлари орқали мамлакатда кечаётган сиёсий жараёнларга кучли таъсир кўрсатиши шубҳасиз. Бошқа томондан эса улар аҳолининг сиёсий маданиятини ошириш орқали ҳар бир фуқаронинг ушбу жараёнларда онгли ва фаол иштирокини таъминлаш имконига эга.

Давра суҳбатининг очилиш маросимидаги ўзининг кириш сўзида К.Аденауэр фондининг минтақавий мухтор вакили доктор Томас Кунце мамлакатимизда сўз эркинлигини таъминлаш борасида қилинаётган ишлар хусусида алоҳида тўхталди. У Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясида ушбу масалага катта эътибор қаратилганлиги диққатга сазовор эканини уқтирди.

Шундан сўнг давра суҳбати қатнашчилари ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашишга киришдилар. Германиялик журналист Сусанна Цвинер ОАВнинг янги турлари хусусида, уларнинг жамиятга таъсири ҳақида тўхталди. Интернетнинг ахборот тизимидаги ўрни ва улкан аҳамияти ҳақида гапириб, нотиқ унинг айрим салбий жиҳатлари (зўравонликни тарғиб қилиш, порнография кабиларни) чеклаш муаммоси тобора долзарблик касб этаётганлигини айтди.

Германиялик бошқа бир меҳмон, прфессор Роналд Пич ўз чиқишида матбуотда дин мавзусининг ёритилиши ҳақида сўз юритди. Бу ўта нозик мавзуни ёритишда эҳтиёт бўлиш ва малакали журналистларни жалб этиш муҳимлигини таъкидлади. Бу борада Германияда қандай иш юритилаётганлиги устида батафсил тўхталди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хизмати бош консультанти Шерзод Қудратхўжаев давра суҳбатидаги чиқишини "ОАВ янги шароитда" деб атади. У журналистларнинг масъулияти ошиб бораётганини, замон билан ҳамнафас бўлиш, ўз зиммасидаги вазифани катта маҳорат билан бажариш қалам аҳлининг шу кундаги муҳим вазифаси эканлигини таъкидлади.

"Ижтимоий фикр" маркази директори ўринбосари Марат Ҳожимуҳаммедов эса фуқароларнинг сиёсий дунёқарашини шакллантиришда ОАВнинг ўрни ҳақида тўхталди. ЎзМУ журналистика факультетининг кафедра мудири Дилдора Рашидова Ўзбекистонда Интернет имкониятлари ва муаммолари хусусида сўз юритди.

Давра суҳбати иштирокчиларнинг ўзаро мунозаралари билан якунланди.

Т. РАҲМАТУЛЛА

Дараклар

МАНГУ САВОЛ

у журналистикага ёндошувда ҳамон жавобсиз

Матбуот мавжуд вазиятни борича акс этириши керакми, ёхуд у ижобий фактларнигина оммага етказиши лозимми? Бу савол журналистлик фаолияти мезонини белгилашда баҳсларга сабаб бўлишда давом этмоқда. Ана шундай вазиятда Россияда миллий матбуотда фавқулодда воқеалар ва фалокатлардан иборат салбий вазиятларни акс эттиришга қарши пиар кампанияси бошланди.

Би-би-си мухбирининг хабар қилишича, бу кампанияга кўплам таниқли бўлмаган "Инсайдер" гуруҳи бошчилик қилаётир. "Инсайдер" Бош директори Андрей Лапшов фикрича, ТВ янгиликлари ва газеталарнинг илк саҳифалари портлашлар, ўлдиришлар, фалокатлар ҳақидаги материалларга тўлиб кетган. Бу "саросимани тарғиб қилиш"дан бошқа нарса эмас ва мамлакат обрўсининг тўкилишига, охир-оқибатда Россияга сармоядорлар келмаслигига сабаб бўлади.

Москва Психиатрия илмий-текшириш институтининг клиника бўлими раҳбари ахборот майдони булғаниб кетганини, бу одамларга салбий таъсир этаётганини таъкидлар экан, ўша майдондаги зарарли ахборот меъёрини белгилашни таклиф қилмоқда. Унинг фикрича, айни пайтда Россияда 50 миллиондан зиёд аҳоли руҳий-ҳиссий ва ижтимоий стресс ҳолатида бўлиб шифокорларга мурожаат қилишга эҳтиёж сезмоқда. Унингча бундай "қабристон хабарлари"га чек қўйиш керак.

Социолог Тамара Науменко эса бу борада мутлақо бошқача нуқтаи назарга эга. "Агар юқори қаватда скрипка чалинаётган бўлишса, пастки қаватда рақсга тушишаётганига ажабланмаса ҳам бўлади. Башоранг қийшиқ бўлса, ойнадан ўпкалама. Бировга ёқадими-йўқми, матбуот жамиятда нима содир бўлаётган бўлса ўшани кўрсатиб берәпти. Бу ерда айбни журналистга ағдаришнинг кераги йўқ!"

Россияда ишлаётган Ғарб журналистлари эса Россия телевиденеси ва матбуотининг гунохи воқеа ва фактларни акс эттиришда натуралистик ёндошувни афзал кўраётганида, дейишмоқда. Зеро мурдалар, унинг бўлаклари, кўллаб ётган қонни астойдил кўрсатишнинг зарурати йўқ.

Журналистлар ҳуқуқини ҳимоя қилувчи ташкилотлар вакиллари эса пиарчиларни кимнингдир матбуот эркинлигини торайтиришга йўналтирилган сиёсий буюртмасини бажараётганликда гумон қилишяпти.

Мусоҳаба

Жаҳонни ларзага солган 11 сентябрь ҳодисасидан сўнг айрим кузатувчилар АҚШда ва у билан дўстона муносабатда бўлган бошқа давлатларда исломга қарши хатти-ҳаракатлар авжига чиқишини башорат қилдилар...

Ҳақиқатан ҳам террористик актдан сўнг АҚШда мусулмонларга нисбатан салбий муносабатлар кўзга ташлана бошлади. Худди ана шу огир вазиятда АҚШ Президенти Жорж Буш уларни ҳимоя қилиб чиқди. У фожиадан бир ҳафта ўтгач, яъни 2001 йил 18 сентябрь куни Вашингтон Ислом марказида нутқ сўзлаб тинчликпарвар дин бўлган исломнинг 11 сентябрь воқеаларига алоқаси йўқлигини таъкидлади ҳамда Конгрессни ва барча америкаликларни жаҳоннинг энг йирик динларидан бирига, унга эътиқод қилувчиларга нисбатан душманлик кайфиятида турмасликка чақирди. Бу асосли даъват тезда ўз самарасини кўрсатди...

Кундалик матбуот нашрларини ўқиш ҳамда кутубхоналар, уйингохлар, супермаркетларда, шунингдек, масжид ва черковларда, бошқа ибодатхоналарда бўлиб, кўплаб кишилар билан суҳбатлашиш жараёнида менда шундай хулоса туғилди: аксарият америкаликлар барча динларга хайрихоҳлик билан қарайдилар. Бунинг исботи сифатида Жорж Вашингтон университети профессори, имом Ҳибба бинни Абужирайр хоним билан қилган суҳбатни сиз, азизларга тақдим этмоқчиман.

АМЕРИ...

— Муҳтарам профессор хоним, суҳбатимиз аввалида ўзингиз ва илмий ишларингиз тўғрисида бироз гапириб ўтсангиз?

— Мен Суданда туғилганман, лекин бутун онгли ҳаётим Қўшма Штатларда ўтмоқда. Жоржтаун университетида бакалавр ва магистр даражаларини олдим, сўнгра худди шу билим даргоҳида номзодлик ва докторлик диссертацияларини ёқлаб, Яқин Шарқ тарихи ва ислом бўйича профессор унвонига эга бўлдим. Ҳозирги пайтда Жорж Вашингтон номидаги университетда дарс бераман.

Илмий ишларимнинг аксарият қисми исломда жинслар ўртасидаги муносабат ҳамда Яқин Шарқ тарихига бағишлангандир. Мени кўпроқ исломнинг муқаддас Китобида аёллар масаласининг талқин этилиши қизиқтиради. Бу мавзуда мен бир қатор ишларни нашр эттирганман. Бундан ташқари ҳозирги замон мусулмонлари Қуръон ҳамда ҳадисни қандай талқин этишлари масалалари билан ҳам жуда қизиқаман...

— Бизнинг ўқувчиларимиз учун америкаликларнинг ўзга дин ва мазҳабларга нисбатан қандай муносабатда эканликлари жуда қизиқарлидир. Айтинг-чи, профессор хоним, америкаликлар бу масалада сабр-тоқатлимилар?

— Умуман олганда, ҳа. Америкаликлар ҳақиқатан ҳам ўзга дин ва мазҳабларга нисбатан бағрикенглик намуналарини кўрсата олдилар. Тўғри, бунга зид муносабатлар ҳам кўза ташланади. Аммо улар оммага хос бўлмай, истисно тарзидаги ҳолатлардир. Чунки аксарият америкаликлар тасаввурида Қўшма Штатлар виждон эркинлигига асосланган давлатдир, ҳеч бўлмаганда бошқа мамлакатларга нисбатан. Демак, шундай экан, қайси динни танлаш — мусулмон бўладими ёки насороми, ёки буддистми, ё бўлмаса, даҳрий бўладими — бу ҳар кимнинг шахсий ишидир. Бугунги кунда америкаликларнинг кўпчилиги масалага мана шу нуқтаи назардан ёндошади.

— Бугунги кунда Америкада исломнинг ва мусулмонларнинг ўрни қандай?

— Америкаликларнинг кўпчилиги мусулмон дини энг асосий динлардан бири эканлигини, у билан ҳамжиҳатликда яшаш лозимлигини англай бошлади. 11 сентябр воқеаларидан бир ҳафта ўтгач, Вашингтон Ислом марказида сўзлаган нутқида Жорж Буш исломнинг АҚШдаги ўрни ва аҳамиятига ҳаққоний баҳо берди. Жумладан, у мамлакат ривожига миллионлаб мусулмонларнинг катта ҳисса қўшаётганликларини баён қилди. Президент таъкидлаганидек, мамлакат мусулмонлари орасида умум эътибори қозонган шифокорлар, ҳуқуқшунослар, ўқитувчилар, профессорлар, ҳарбий хизматчилар, тадбиркорлар бор. Бугунги кунда АҚШда тахминан етти миллион мусулмон истиқомат қилмоқда. Штатларда ва йирик шаҳарларда аҳоли пунктларида 1250та масжид фаолият кўрсатаётир. Бундан ташқари мусулмон болалари учун мингта якшанба мактаблари очилган. Америка мусулмонлари 300 марказ ва жамиятларга бирлашгандир. Булардан энг йириклари "Шимолий Америка фиқҳ кенгаши", "Америка мусулмонлари кенгаши", "Америка — ислом муносабатлари кенгаши", "Бутунжаҳон ислом лигаси", "АҚШ ва Канада мусулмон студентлари ассоциацияси", "Америка олий ислом кенгаши", "Шайх Мавлоно Ҳаққоний жамғармаси" ва бошқалардир. Мамлакатда бугунги кунда 1200 тадан зиёд мусулмон нашриёт муассасалари ва радиостанциялари фаолият кўрсатмоқда.

АҚШдаги масжидларнинг фаолияти Ўзбекистон масжидлариникидан баъзи бир жиҳатлари билан фарқ қилади. Масалан, Америкада мусулмон аёллар ҳам масжидларга қатнайдилар. Масжидларда улар учун алоҳида бинолар ва махсус жойлар ажратилган. Умуман олганда, АҚШда мусулмонлар томони... бир-бирларига тинчлик тилаб дуога қўл кўтармаган эдилар.

— Умуман АҚШ мусулмонлари сентябр воқеаларидан кейин ўзларини қандай ҳис этяптилар?

— Тўғриси, террористик актдан сўнг маълум бир англашилмовчиликлар бўлиб ўтди. Айрим жоҳил номусулмонлар ғазабланиб қасос олишга чоғландилар. Улар мусулмонларни зўравонликда айбладилар. Албатта, ҳар бир жамиятда озми-кўпми иркчилар мавжуд бўлади. Лекин, Худога шукрки, америкаликларнинг асосий қисми мусулмонларни қўллаб-қувватладилар. Айниқса, исломга нисбатан қизиқишнинг ошиб кетганини...

...ди, ҳамда айримлар тахмин қилаётган ва, афсуски, тарғиб ҳам қилаётган цивилизациялар тўқнашувига қарши тура олади.

— Маъзур тутасиз, профессор хоним, мен ўзим ҳам шоҳид бўлдимки, Ғарбда бу истилоҳни тез-тез қўллаб туришаркан. Айтинг-чи, биз ҳақиқатан ҳам "цивилизациялар тўқнашуви" арафасида турибмизми?

— Шахсан мен цивилизациялар тўқнашувига ишонмайман. Агар бундай тўқнашувлар ҳақиқатда бўладиган бўлса, америкалик номусулмонлар орасида мусулмонларнинг бир неча авлоди ...гдек, менга ўзбек таомлари, нонлари, мевалари жуда манзур бўлди...

Иккинчи марта мен шу йил май ойида "Марказий Осиёда миллий ўз-ўзини англаш ва давлат қурилиши" мавзуидаги конференцияда маъруза қилиш учун бордим. Мен ўз маърузамни Ўрта Осиёда миллий ўзликни англашнинг ислом динининг ролига бағишладим. Конференцияда мендан ташқари яна ики нафар америкалик ... ҳам иштирок этди...

Мавлон ШУКУРЗОДА,
Вашингтон
"Ҳуррият" учун махсус тайёрланди.

9-oktabr

Инсон саломатлигини тиклаш энг улуғ савобли ишлардандир. Тошкент шаҳар, Чилонзор туманидаги 47-оилавий поликлиника шифокорлари бош ҳаким Мавжуда Усмонова бошчилигида намунали тиббий хизмат кўрсатиб мижозлар миннатдорлигига сазовор бўлмоқдалар.

СУРАТДА: Мавжуда Усмонова ҳамкасблари билан беморни кўздан кечирмоқда.

Шавкат ЗУФАРОВ олган сурат.

...НИНГ ЯНГИ

...екистон Хорижий мамла... билан дўстлик ва мада... аърифий алоқалар жамият... кенгаши биносида Ўзбеки... Корея дўстлик жамияти... арининг йиғилиши бўлиб

...а ўтган даврда дўстлик жа... амалга оширган ишлар ва ...иятни такомиллаштириш ... боғлиқ ахборот тинглан... тавда белгиланган муддат ... боис дўстлик жамияти... ҳбар органларини сайлаш

...кки мамлакат ўртасидаги ...автосаноат" уюшмаси раи... Жамият аъзолари шунинг... ириш, икки мамлакат халқ... таҳкамлаш юзасидан қили...

...анча масофани босиб ўтгани... ни умри ўтиб бўлгандан кей... ин фаҳмлайди. Орқага назар ташлаганимизда кўнглимиз ...рушгудек бирор иш қилган бўлсак, хурсанд бўламиз. ...айрият, умрим бекорга

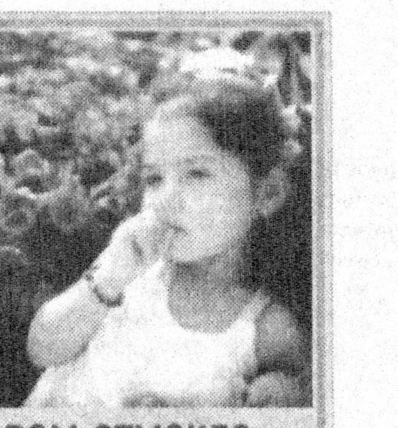

"Ҳуррият" сизники,
Сиз ҲУРРИЯТники бўлинг!
Газетамизга обуна давом этмоқда.
Нашр кўрсаткичимиз:
Якка обуначилар учун — 233, ташкилотлар учун — 234.

УШБУ СОНДА:

Нишонга тегмаган ўқлар 2

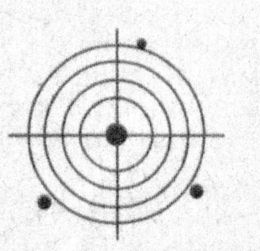

Фуқаролик жамияти ва ўзбек менталитети 3

БАХТ КЕРАКМИ? МАРҲАМАТ!
ИЗЗАТНИНГ СИНОАТИ 4

Сафар

GLOBUS international life

Швециянинг Кальмар шаҳрида маҳаллий университет таркибига кирувчи журналистларни қайта тайёрлаш маркази FOJO институти жойлашган. Институт 30 йиллик тарихга эга. Ҳар йили бу ерда 700 га яқин швед журналистлари маҳоратларини чархлашади. 10 йилдан бери институтга малака ошириш учун МДҲ давлатлари, жумладан Ўзбекистондан ҳам журналоистлар таклиф этилмоқда.

ШВЕЦИЯ МАТБУОТИ: ЎТМИШ ВА БУГУНГИ КУН УЙҒУНЛИГИ

Бу йил FOJO институти ташкил этган икки ҳафталик "Демократия ва журналистика" семинарига иштрок этиш менга ҳам насиб этди. Швеция сафари давомида бу мамлакат оммавий ахборот воситалари фаолиятига чуқурроқ назар ташлашга ҳаракат қилдик. Қуйидаги мақола ана шу кузатувлар маҳсули.

Статистика маълумотларига кўра шведлар дунёдаги энг газетхон миллатдир. Уларнинг 88 фоизи ҳар куни газета ўқийди.

Нонушта пайти қаҳва ҳўплаб, тонгги газетани варақлаб ўтирган швециялик одатий кўриниш (шуниси ҳам борки, бу ерда тонгги газеталар чиндан ҳам кун чиқмай туриб етказиб келинади).

Яна ўша статистикага таянадиган бўлсак, ўртача швед кунига учта нашрни ўқиб чиқишга улгурар экан. Шу боис атиги 9 миллион аҳоли бор бу юртда миллион нусхада газета тарқалишига ажабланмаса ҳам бўлади.

Швед тилидаги илк газета — "Ординаре пост тейдендер" 1645 йилда Стокгольмда чоп этила бошланган. Биринчи кунлик газета ҳам 1763 йилдан эътиборан Стокгольмда чиқа бошлаган ва "Даглигт аллеханда" — "Кун мобайнида ҳамма нарса" деб номланган.

1766 йилда Швеция қироли Густав III томонидан Матбуот эркинлиги тўғрисидаги Қонун маъқулланди. Кейинчалик бу қонун 1772 йилда қабул қилинган Конституциянинг таркибий қисмига айланади. Дунё тарихида илк бор қонун йўли билан цензура таъқиқланади, ўз фикрини эмин-эркин ифодалаш ахборот манбалари, биринчи галда расмий ҳужжатлар билан бемалол танишиш ҳуқуқи кафолатланди.

Швецияда бугунги кунда 2 мингдан зиёд даврий нашрлар чоп этилади. Уларнинг тахминан ўндан бири газеталардир. "Афтонбладет", "Дигаенс нюхетер", "Экспрессен", "Свенска дагбладает" газеталарининг нусхаси ҳам, мавқеи ҳам катта, уларни бутун мамлакатда ўқишади.

Биз ана шу газеталардан бири — "Дагенс нюхетер" ("Кун хабарлари") таҳририятида бўлдик. Газета 1864 йилдан чиқа бошлаган, бугунги кундаги адади 360.000. Швециянинг ҳар йирик шаҳридан ташқари, 15га яқин хорижий давлатларда ўз мухбирларига эга. "DN"ни варақлаб кўрдик. Реклама 30дан 50 фоизгача жой эгаллаган. Фойданинг учдан икки қисми рекламадан, қолгани обуна ва сотувдан экан (Швецияда газета-журналлар тиражининг 93 фоизи обуна орқали тарқалади). Таҳририятда бизни "DN"нинг электрон веб — кўриниши билан таништиришди. Уни яратиш билан 16 кишилик алоҳида бўлим шуғулланар, 1,5 миллион киши газета сайтига "ташриф" буюрар экан.

Биз борган куни шведлар футбол бўйича жаҳон чемпионатида ким биландир ўйнаётган, шу сабаб ҳаммаёқ сув қуйгандек жим-жит эди. Умуман олганда, бу ерда футбол бўлмаса ҳам аҳвол шу. Мен ўзимиз турган Кальмар шаҳридаги маҳаллий "Барометр" газетасига ташрифимизни эсладим. Кальмарда бир неча нашрлар чоп этилар, энг йириги ва энг кўп — салкам 40.000 нусхада тарқаладиган "Барометр" газетаси экан. Бу газета таҳририятида бўлганимизда биринчи кўзга ташланганi иш жойидаги тинчлик-сокинлик бўлди. Биз "таҳририят" деганда доимий шовқин-сурон, чопқиллаб юрган журналистларни кўз олдимизга келтирамиз. Ҳар куни чоп этиладиган ушбу газета таҳририятида бундай манзарани учратмадик.

Таҳририят биносининг иккала қавати ҳам кичик-кичик бўлмаларга ажратилган. Ҳар бир журналист иш жойи, телефони ва албатта компьютерига эга. Журналистлар ҳар сонга камида 2—3та материал беришади, аммо бунинг учун қаламҳақи тўланмайди. Қаламҳақи штатсиз мухбирлар — фрилансларга берилади. Таҳририят ходимлари эса ўртача 2—25 синг крон (2—2,5 минг доллар) атрофида маош олишади.

"DN" ва "Барометр" газеталарини солиштириб кўрдик. Пойтахтда, 360 минг нусхада чоп этиладиган йирик газета ва Швеция жанубида, Кальмар шаҳрида 40.000 нусхада тарқаладиган маҳаллий газета ўртасида айтарли фарқ кўрмадик. На маош, на яратилган шарт-шароитлар борасида.

Швеция ҳукумати янги газета-журналларнинг пайдо бўлишини қўллаб-қувватлайди ва имкон даражасида мавжудларининг ёпилиб кетишини олдини олишга ҳаракат қилади. Аҳволи ночорлашган нашрларга давлат томонидан моддий ёрдам — субсидиялар берилади.

Субсидиялар бериш 1969 йилдан жорий этилган. Ҳозирги кунда келиб моддий ёрдам салкам ярим миллиард швед кронасини (50 миллион доллар) ташкил қилмоқда. Ҳисоб-китобларга кўра, субсидиялар швед газеталари кўрадиган даромадни ўртача 15 фоизга кўпайтиради. Бундай моддий ёрдамнинг бекор қилиниши жуда кўплаб газеталарнинг ёпилиб кетишига олиб келган бўлур эди. "Давлат субсидияларга маблағни қаердан олади", деган савол туғилиши мумкин. Бизга айтишларича, рекламанинг барча турларидан олинадиган солиқ субсидиялар асосини ташкил этар экан.

Журналистлар Швецияда катта нуфузга эга, уларга тазйиқ ўтказиш ўта мушкул. Қонунлар ва анъаналар улар ҳимоясида. Журналист ўз текширувларини хотиржам, оқибатларидан чўчимаган ҳолда олиб бориши мумкин, чунки берилган ахборот ёки мақола учун муаллиф эмас, балки ноширлар жавоб беришади. Журналист учун олий ҳакам — унинг ўз виждони ва касбий одоб-ахлоқ кодексидир (Швед журналистларининг касбий одоб-ахлоқ кодекси нималардан иборат эканини келгуси мақоламизда батафсил ёритишга ҳаракат қиламиз).

1916 йилда ташкил этилган Матбуот ишлари бўйича Кенгаш ва матбуот бўйича омбудсман журналистлар, газета-журналлар бу кодексга нечоғли риоя этишаётганини текшириб туришади. Швеция матбуотида ўзини камситилган, ҳақоратланган ҳисобланган исталган шахс, жумладан, чет эллик фуқаро ҳам Кенгаш ёки омбудсманга шикоят қилиш ҳуқуқига эга. Агар таҳририят айбдор деб топилса, ўз нашрида раддия беради ва катта миқдорда жарима тўлайди. Аммо шуниси ҳам борки, таҳририятлардан жарима ундириш унчалик осон ҳам эмас. Улар охиригача ўз ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилишади, қолаверса, ҳар бир таҳририятда қилни қирқ ёрадиган юристлар ўтиришади. Ҳар ҳолда Швециядаги бирор бир газета ёки журнал жарима тўлайвериб касод бўлганини сафаримиз давомида эшитганимиз йўқ.

Азизбек АБДУВАЛИЕВ, журналист

Обуна — 2003

ОРТИҚ СУЛТОНОВ: «ҲУРРИЯТ» МУХЛИСИМАН!

Газеталар орасида мустақил, адолатсизликка чидолмайдиган, инсон ҳуқуқлари ҳимояси учун жонкуяр, турли мавзуларда ...

Тадбир

Ичимлик суви муаммоси

Куни кеча Миллий матбуот марказида ЕХҲТнинг Тошкентдаги ваколатхонаси ҳамда "Армон" экологик адвокатлик маркази биргаликда "Ўзбекистон ҳудудларини тоза ичимлик суви билан таъминлаш йўлида" мавзуида давра суҳбатини ўтказди. Унда Ўзбекистоннинг барча ҳудудлари, хусусан, Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ ва Жиззах вилоятининг Бахмал туманлари сув ҳавзалари масаласи кўриб чиқилди.

Давра суҳбатини "Армон" Маркази директори Д.Зайнутдинова олиб борди. Унда "Экосан" халқаро жамғармаси президенти Ю.Шодиметов, ЕХҲТнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси экология ва иқтисод масалалари бўйича эксперти Даглас Туки ва бошқалар сўзга чиқишди.

Шавкат ЗУФАРОВ олган сурат.

Удум

ТУФЛИСИНИ ТОПГАН ЭРЛИК ҚИЛАДИ

Хитой Халқ Республикасининг Қонунига асосан эркак 25 ёшда уйланиши, аёл 23 ёшдан турмушга чиқиши мумкин. Ёшлар тўйларини, асосан, кафе ёки ресторанларда ўтказишади.

Бўлажак келинни топиш эски удум ҳисобланиб, у, асосан, узоқ қишлоқ жойларидагина сақланиб қолган. Бунда келинни, албатта, куёвнинг онаси ёки опаси топиб, уларни учраштириб қўяди ва келин ёқсагина тўй қилинади. Ҳозирги пайтда кўплаб келин-куёвлар ўзлари бир-бирларини топишиб, кейин тўй қилишмоқда. Сеп-суруқ деган нарса йўқ. Янги оила учун керак бўладиган барча буюм ва жиҳозлар кейинчалик биргаликда сотиб олинади. Айрим ҳолларда келин-куёвларнинг ота-оналари ўзаро келишилган ҳолда ёш оилага амалий ёрдам берадилар. Хитойликлар тўйларни иложи борича ихчам ва дабдабасиз ўтказишга ҳаракат қилишади.

Хитойлик куёв келинникига 10га яқин машина билан келади. Лимузиндан (узун автомобил) тушган куёв келинни машинага таклиф этади. Келинлик либосига ўралган келин эса кроватда оёқ кийимисиз ўтирган бўлади. Куёв яшириб қўйилган туфлини қидириб топиб, келиннинг оёғига кийдиргандан кейингина кроватдан секингина тушиб, куёвга пешвоз чиқади. Йўқса... куёв оила оғирлигини ўз елкасига ололмаган уқувсиз ҳисобланади. Бу хитойликларнинг миллий удумларидан биридир.

Энг қизиғи, бу маросимда куёвнинг жўраси ҳам, келиннинг дугонаси ҳам анчайин хунук бўлиши шарт. Бу қадимги удум бир неча минг йиллардан бери сақланиб келинмоқда.Чунки ёшлар фақат бир-бирларинигина дунёдаги энг гўзал ва чиройли деб тан олишлари керак-да.

Хитойда ЗАГСдан кейин, албатта диний никоҳдан ўтилади. Бу маросимни хитойликлар "Хан" деб аташади. Унда иккала ёшга оила ва фарзандларнинг муқаддаслиги, бир-бирларига муҳаббат ва ҳурмат ҳақида насиҳат қилинади.

Куёв келинни олиб кетаётганда келинга фақат бир киши — унинг хунук дугонаси эргашади, холос. Ҳатто келиннинг энг яқин қариндош-уруғи ҳам "висол оқшоми"га боришмайди. Келиннинг ота-онаси эса қизини кўз ёшлари билан кузатиб қолишлари шарт. Йиғлаш Хитой удумида мажбурий. Келиннинг ҳам бу пайтда йиғлаб олиши қадимдан қолган одат.

Асал ойининг учинчи кунида куёв тўра келинни олиб, унинг хонадонига ташриф буюради. Келиннинг барча қариндош-уруғлари йиғилишиб, 3 кун илгариги тўйнинг "алами"ни ана ўшанда олишади. Тўй келинникида давом этади. Ясатилган столда қадимий антиқа таомлар, денгиз ўсимликларидан тайёрланган хушбўй кўкатлар, турли ичимликлар бўлиб, катта хурсандчилик бўлади.

Хитойда ҳам худди ўзимиздагидек янги тушган келинга ҳовли-жойларни, ошхоналарни бир-бир таништириб чиқиш маросими бор. Келинга бу одат янги хонадонга тезда киришиб кетишига имкон яратса, уй эгаларига рўзғорни келинга қўшқўллаб топшириш учун ўзига хос шароитдир. Хитойда ажралиш жуда кам.

Илҳом ШЕРМУҲАММАД

Mustaqil gazeta HURRIYAT

Журналист суриштируви

Сариосиё туманидаги "Шарғун ғишт заводи" ҳиссадорлик жамияти Сурхондарё вилоятидаги шу хилдаги корхоналарнинг энг катталаридан бири бўлиб, бир йилда 47 миллион дона ғишт ишлаб чиқариш қувватига мўлжалланган ва кўп йиллардан буён вилоятдаги барча улкан қурилишларга ўз ҳиссасини қўшиб келаётган эди. Агар бу корхона тўлиқ қувват билан ишласа 500 нафар ишчини иш билан таъминлаши мумкин. Лекин...

Кейинги йилларда бу корхонанинг ўта ночор аҳволга тушиб қолгани туман ва вилоят раҳбарияти учун сир бўлмай қолди. Сурхондарё вилоят ҳокимияти корхонанинг аҳволига қарамай чора белгилади... ва 2001 йил 8-февраль куни Николай Отаркович Джаржанидзе корхонага раҳбар этиб тайинланди.

Н.О.Джаржанидзега раҳбарлик ўриндиғи теккан пайтда корхонанинг қандай аҳволда эканини билиш учун "Ал-Ҳаким ат-Термизий" аудиторлик фирмаси аудиторларининг 01.01.2000 йилдан 01.04.2001 йил орасидаги муддат якунлари бўйича аудича раҳбар ва раҳбрчалар инсоф ҳақида ўйлаб ўтирмасдан ўмараверишган ва бундай ҳолатлар ҳақида яна узоқ гапиришимиз мумкин...

ЯНГИ РАҲБАРНИНГ ҲАЙРЛИ ИШЛАРИ...

Корхона тақдирида раҳбарнинг ўрни катта эканлиги сир эмас...

Айниқса, молиявий ночор корхонада вазиятни ўзгартириш қийин иш! Издан чиққан ишлаб чиқариш тизимини ўлик нуқтадан силжитиш учун аввало, маблағ керак. Корхонанинг ҳисоб рақамида бир тийин ҳам пул йўқ. Кредит олиш машаққат. Маошини ололмасдан юрган ишчилар раҳбариятга ишонмай қўйган. Бундай пайтда раҳбардан тадбиркорлик ва ўзига хос ечимларга лаёқатли бўлиш талаб қилинади...

Джаржанидзе бутун тажрибасини ва истеъдодини ишга солди ва. Натижада:

- аввало ёмғирдан кейинги қўзиқориндек кўпайиб кетган 32 нафар идора ходимларини қисқартириб, уларнинг корхонада қолиб ишлашни хоҳлаганларини

ник ёрдам берди.

Термиз шаҳрининг 2500 йиллигига бағишланган ободонлаштириш ишига 25 минг дона ғишт билан ўз ҳиссасини қўшди. Шарғун шаҳар ҳокимиятининг атрофини ободонлаштириш учун ғишт берди. Корхона Шарғун шаҳрида бозор қуриб, унга 15000,0 минг сўм харажат қилди.

"Шарғун ғишт заводи" ҳиссадорлик жамиятининг раҳбари Джарджанидзе 2001 йилнинг охирида барча қарзлардан қутилиб, йилни фойда билан якунлашига ишонч ҳосил қилган бир пайтда оғзи ошга етмай, боши тошга тегди... уни вазифасидан четлатдилар!

ДЖАРДЖАНИДЗЕНИНГ "ГУНОҲЛАРИ"

2001 йилнинг августида, яъни Мустақиллик байрамини нишонлашга бир неча кун қолганда туман ҳокимиятидан вакиллар келиб, улар бошчилигида ҳиссадорлик жамиятининг умумий йиғилиши ўтказилди.

Йиғилиш корхона раҳбари Н.О.Джарджанидзени вазифасидан четлатиш овозга қўйил-

СУВ КЕЛТИРГАН ВА КЎЗА СИНД...

тор текшируви хулосаларидан кўчирмалар келтиришнинг ўзи кифоя қилади.

-"... 2000 йилда 80086,0 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилган. Қўшимча қиймат солиғи 14848,0 минг сўмни ташкил қилади. Админстратив харажатлар 14576,0 минг сўм. Асосий ишлаб чиқариш фаолияти бўйича зарар 22100,0 минг сўм. Молиявий натижалар бўйича бошқа харажатлардаги зарар 19695,0 минг сўм.

2000 йил молиявий натижалар бўйича 41795,0 минг сўм зарар кўрилган. Зарарларнинг пайдо бўлишига биринчи сабаб маҳсулотнинг ишлаб чиқариш нархидан 5-6 баробар паст нархда реализация қилиниши бўлса, иккинчи сабаб маҳсулотни сотишдан тушган маблағлар кирим қилинмай ўзлаштирилгани. Учинчи сабаб 2000 йилда ишлаб чиқарилган ғишт миқдорига 2 миллион дона ғишт ҳаводан қўшиб ёзилгани"...

-" 2001 йил 01.01. ҳолатида корхона тўловга лаёқатсиз. Чунки кредитор қарзлари дебитор қарзларидан 52067.0 сўм ортиқ. (кредитор қарз 64810,0 минг сўм – дебитор қарзлар 12743,0 минг сўм)".

— "... Текширилган муддат давомида аҳолига 6768,3 минг сўмлик ғишт сотилган. Лекин бир тийин ҳам хазинага кирим қилинмасдан ўзлаштирилган.

2000 й... завод

тўплаб, қурилиш бригадаси ва керамика плиталар ишлаб чиқариш гуруҳини тузди;

- зудлик билан 1-заводнинг 2-туннел печида 16400,0 минг сўмлик, 2-заводнинг халқасимон печидаги 18 та камерадан 12 тасини 8600,0 минг сўмлик иш бажариб, таъмирдан чиқарди. Таъмир ишлари заводнинг қурилиш бригадаси кучи билан олиб борилганлиги учун катта маблағ тежаб қолинди;
- тежалган маблағлар ҳисобидан корхона ишчиларини бепул овқатлантиришни ташкил қилди;
- 1-заводда ғишт кесадиган "СМК-163-А" маркали янги...

ганда ҳеч ким қўл кўтармади ва ... шунга қарамай у вазифасидан четлатилди. Унинг ўрнига тавсия қилинган С. Бердиев бор-йўғи 11 кун раислик қилди ва раислиги ҳақида буйруқ ҳам чиқмаган С.Бердиевнинг қилган "энг улуғ иши" Джарджанидзе ва уни ҳимоя қилган ходим Сувонқулов Раймқулни ишдан бўшатилганлиги ҳақида буйруқни чиқаргани бўлди. Аслин...

Маънавият

ГАЗЕТА ОИЛАНИ ЯРАШТИРА ОЛАДИМИ?

Кейинги пайтда газета-журналларнинг кўпайиб бораётгани яхши. Бироқ уларда ахлоқий-маиший, оила, турмуш мавзуларида бир-бирига ўхшаш, бетаъсир мақолаларнинг урчиб бораётгани, маънавиятга, сўзга енгил-елпи муносабатда бўлинаётгани хавотирга солади. Айниқса, тижорат йўналишидаги газеталарда бир-бирига хиёнат қилган эр-хотинлар, дугонасининг эрини тортиб олган аёллар, дўстининг хотини йўлдан урган эркаклар, ўз келини ёки қизига суюқлик қилаётган оталар ҳақида шармсизлик ва нўноқлик билан ёзилаётган, тили, имлоси ғализ мақола, лавҳа, "воқеий ҳикоя", мактуб шаклидаги тўқима-кўчирмаларни ўқиб, беихтиёр ҳаёт нуқул қўйди-чиқди ва ҳасратдан иборат экан", деган хаёлга боради киши.

Биз фалон киши ёзсин, фалон киши ёзмасин, деган фикрдан йироқмиз. Матбуотга қалами ва истеъдоди билан эмас, балки пул, сохта обрў топиш илинжида ўзини ураётганларнинг кўпайиб бориши ҳозирги жараёнда эҳтимол, табиийдир.

Аммо қайнона-қайнотанинг оиладаги ўрни, келиннинг бурчи, эр-хотиннинг вазифаси ҳақида қалам тебратаётганлар орасида ҳали турмуш қурмаган ёки ўз оиласини эплолмаганлар, эрининг тайини йўқ ёки хотинини абгор қилганлар ҳам талайгина эканлиги ажабланарлидир. Оила хусусида уч-тўртта қиз чиқариб, ўғил уйлантирган тажрибали кишилар гапирса, ёзса ярашиқли бўларди. Оила ва турмуш, вафо ва садоқат, поклик ва имон-эътиқод ҳақида гап юритадиган кимсада маънавий ҳуқуқ бўлиши, яъни ёзадиганнинг ўзи ҳам, сўзи ҳам покиза бўлмоғи лозимдир.

Оила мавзуси ниҳоятда қалтис ва нозикдир. Унга маъсулият билан ёндошилмаса, қош қўяман деб кўз чиқариш мумкин. Шу ўринда бир воқеа эсимга тушди. Бир неча йил муқаддам бир мухбир совуқчилик тушган оила ҳақида хотиннинг шикоятига асосланиб, номард, бемеҳр эрни тартибга чақирувчи мақола ёзди. Мақола тайёрланиб, газета юзини кўргунча ўтган вақт орасида қариндош-уруғ, маҳалла-кўй аралашиб, оилани муросага келтиришга улгуришган эди. Мақола чиққач, эр дарғазаб бўлиб, хотинига: "Сен мени газетага ёздириб шарманда қилдинг, ярашадиган бўлсам ҳам энди отворса ҳам ярашмайман. Мана шу уй ҳам, бола ҳам сенга. Ўша газетадагилар сендан хабар олиб турар!",-деб чиқиб кетганча қайтиб оилага қадам босмади.

Узоқ йиллар таҳририятда ишлаб кўп оилавий можаролар, арз ва шикоятларга дуч келдик. Бироқ фельетон ёки танқид бўлган бирор эркакнинг хотинига тавба қилиб: "Мени газетага ёзиб, адабимни берибсан, минг раҳмат!" деганини эслолмайман.

Бугунги матбуот шўро матбуотидан фарқли ўлароқ, оилавий сирларни достон қиладиган, эр-хотинчилик устидан ҳукм чиқарадиган андишасиз минбар эмас. Афсуски, ўша эскича услуб ва тушунча билан қоғоз қоралаб юрганлар ҳам оз эмас. Оила жамиятнинг асоси, давлат ичидаги кичик давлат экан, бу давлатда кечаётган воқеа-ҳодисалар моҳиятини теранроқ таҳлил этиб, жамоатчилик фикрини уйғотувчи ибратомуз мақолалар ёзмоғимиз мақбулки, токи улар шу кичик давлатнинг тинч-тотувлиги ва фаровонлигига хизмат қилсин.

Абдуғани АБДУВАЛИЕВ,
адиб.

Футбол

«ЖАР»ДАГИ СИЁСАТСИЗ ЎЙИНЛАР

Элчихона, деганда албатта сиёсат ёдга келади. Лекин мамлакатимизда аккредитация қилинган элчихоналардан 19 таси ходимларининг Тошкентдаги "Жар" спорт мажмуидаги рақобатини асло сиёсий қарама-қаршилик деб бўлмасди. Зеро бу ерда спорт, аниқроғи футбол беллашувлари ташкил этилган.

Рости, Ўзбекистон Ташқи ишлар вазирлиги Дипломатия сервиси хизмати элчихоналар ўртасидаги норасмий мулоқот, ўзаро танишув ва яқинликка кўмаклашувчи бу каби тадбирни илк бор ўтказаётгани йўқ. Буни тадбирнинг номланиши ҳам айтиб турибди –Тўртинчи мини-футбол турнири. Доимо қизғин спорт беллашувлари остида ўтадиган турнирда 1999 йилда Россия, 2000 йилда Саудия Арабистони, 2001 йилда Ўзбекистон ТИВнинг ДСХ командаси ғолиб бўлган эди.

Бу йил юқорида таъкидланганидек, хорижий мамлакатларнинг юртимиздаги элчихоналаридан 19 таси турнирга ўз командаларини юборди. 28 сентябр куни "Жар" спорт мажмуида мусобақаларнинг очилиш маросими бўлиб ўтди.

Турнирнинг дастлабки голи Исроил-АҚШ командалари учрашувида киритилди. Дастлаб гол киритган команда учрашув давомида устунликни қўлдан бермади. Исроил элчихонаси жамоаси 3:1 ҳисобида ғалаба қозонди. Италия ва Туркия командалари учрашуви ҳам Европа майдонларида бўладиганидек ўта шиддатли ва тенг курашлар остида ўтди. Бу ҳисобда ҳам ўз аксини қолдирди-2:2. Қозоғистон-Япония жамоалари ўйинида 9:0 ҳисоби қайд этилди.

Қолган жамоалар ўйинлари ҳам ўта қизиқарли ва томошабоп кечди. Аммо финалга ўз гуруҳларида ғолиб бўлган тўрт командагина чиқишга муваффақ бўлди.

29 сентябр куни бўлиб ўтган финал баҳслари Украина элчихонаси жамоаси барчадан устунлигини намоён қилди. Иккинчи ўрин Озарбойжон, учинчи ўрин эса Қозоғистон элчихонаси командасига насиб қилди.

А.РАҲИМ ўғли

Ривоят

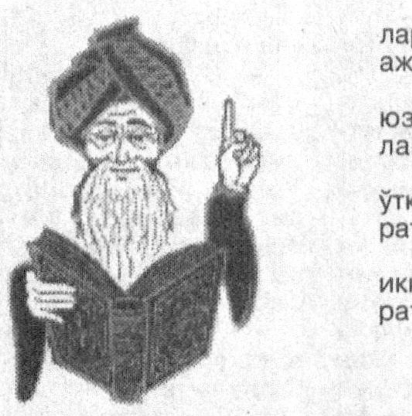

ҒИЛОФДАГИ ИККИ ҚИЛИЧ

Нақл этадиларки, Парвиз аввал Баҳром Чўбинни ҳурмат қиларди, ҳатто усиз бир соатини ҳам ўтказмасди. Шароб ичиш ва ов қилиш чоғларида, хилватда ҳам ўзидан узоқлаштирмасди. Баҳром уста чавандоз ва мисли кўрилмаган жангчи эди. Бир куни Ҳиротдан закотчилар уч юз қизил туяни олиб келадилар. Уларнинг ҳар бирига бир хирвон юк ва матолар юкланган эди. Ўша моллардан Баҳром Чўбинга ҳам юборилсин, деб буюради. Парвизнинг ўзи дам олиб ётган эди.

Эртаси куни Парвизга кеча Баҳром бир қулига жазо бериб, йигирма дарра урибди, деб хабар қиладилар. Парвизнинг жаҳли чиқиб дейди:

— Баҳромни олиб келинглар!

Баҳром етиб келганида подшоҳ қурхонадан беш юз қиличини олиб келишни буюради.

— Эй Баҳром, шу тиғлардан қанчаси сенга ёқса, ажратгин!

Баҳром ўзига ёққан бир юз элликта қиличини танлайди.

— Шулар орасидан энг ўткири ва чиройлисини ажратиб олгин!

Баҳром улар ўртасидан иккитасини маъқуллаб ажратади.

— Энди шу иккала қиличини бир ғилофга жойлаштир.

Баҳром дейди:

— Эй малик, икки тиғ бир қинга жойлашмайди-ку!

Парвиз дейди:

— Икки ҳоким ҳам бир шаҳарга сиғмайди.

Баҳром хато қилганини англайди. Парвиз, агарда сенинг хизматларинг ҳақи менда бўлмаганида ва сени ҳурматламаганимда эди, илло, сендан юз ўгирган бўлардим, дейди. Бундай ишларга қўл урма, Аллоҳ таоло нафақат сени, балки бизни ҳам заминда ҳакам қилган, ҳар кимнинг ўз ҳақами бор. Ўша қул аҳволини бизга маълум қил, токи унга нима вожиб бўлса, тўғрилик билан буюрай. Бундан буён қўлимиз остидаги қулимиз гуноҳ қилса, аввал бизни хабардор эт, шундан кейингина зарур бўлган жазога фармон берамиз, зеро бирор киши ноҳақ ранжимасин. Бу дафъа сени кечираман.

НИЗОМУЛМУЛК

Тафаккур

ҲАЛҚ ВА ЖАМОАТ

Шундай мақолалар бўладики, орадан кўп йиллар ўтса-да ўз аҳамиятини, ўқишлилигини йўқотмайди. Ўқувчининг маънавиятини, дунёқарашини юксалтиришга ҳисса қўша олади.

Умуман, ҳар бир давр ижтимоий-сиёсий аҳволи ҳақида, газеталар орқали бемалол тасаввурга эга бўлиш мумкин. Қолаверса, мақолалар муаллифларнинг дунёқараши, фикрлаши тўғрисида тўлақонли маълумот беради.

XIX асрда Россияда яшаб ижод қилган, ўз даврининг машҳур журналистларидан бири К.С.Аксаков (1817—1860) ёзган мақолалар ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин.

Хусусан, унинг "Халқ ва жамоат" мақоласи шундай ўлмас асарлардандир. Илк бор 1857 йилда Россиядаги "Молва" газетасида имзосиз босилган ушбу мақола ўз даврининг кенг жамоатчилиги, зиёлиларида катта қизиқиш уйғотганди.

Қуйида ушбу мақолани келтирар эканмиз, унинг ўзига хослиги ва фикрчанлигини эътироф этасиз, деб ўйлаймиз.

"Бизда жамоат пайдо бўлмасдан бурун ҳам халқ бор эди... Бундай бўлиши мумкинми? Сўрашади мендан. Ҳа, жудаям мумкин ва мутлақо тўғри: бизда жамоат йўқ эди, лекин халқ бўлганди. Бу ҳали Петербург қурилишидан олдин эди. Жамоат — соф ғарбча кўриниш ва у бизга турли тартиб-қоидалар билан биргаликда ўша ёқдан кириб келган. У жуда оддий ташкил топди: халқнинг бир бўлаги рус ҳаёт тарзи, тили ва кийимини рад этди ва юзаки, намунавий жамоат — гуруҳ пайдо бўлди.

Бу — ўша жамоат, бизнинг Ғарб билан доимий алоқамизни улаб туради: у ёқдан моддий ва маънавий фармойишларни кўчириб келади, унинг олдида худди устозидек таъзим қилади, фикр ва сезгилари билан шуғулланади. Бунинг эвазига катта бадал тўлайди: халқ ва чин фикрлар билан шуғулланиш вақтини бой беради. Жамоат халққа нисбатан катта имтиёзга эга бўлган табақа сифатида намоён бўлади, пировардида жамоат — халқ ғояларининг бузиб кўрсатилишидир.

Бизда халқ ва жамоат ўртасидаги фарқ жуда равшан. (Биз умуман айтамиз, ўзига хослик тушунчаси бунга кирмайди).

Жамоат тақлид қилади ва ўзликка эга эмас: у нимани қабул қилса — ташқаридан бегонани қабул қилади ва ҳар сафар ўзи бегонага айланади. Халқ тақлид қилмайди ва мутлақо ўзига хослик касб этади. Агар бегонаникини қабул қилса, буни у ўзиникини жонлантириш учун қилади.

Жамоатда ўзиники бегонага мурожаат қилади. Халқда эса бегона ўзиникига мурожаат қилади. Кўпинча, жамоат базмга кетаётган пайтда халқ тунги ибодатга боради. Жамоат рақс тушаётган пайтда, халқ яна ибодатга кетади.

Жамоат денгиз тубидан фикр ва сезгиларни, куй ва рақсларни олиб чиқади: халқ ҳаётни ўз тарихидан излайди. Жамоат француз тилида гапиради, халқ рус тилида. Жамоатда — Париж модаси. Халқда — ўз расм-русумлари. Жамоат немис рўмолида юради, халқ эса ўз рўмолида.

Жамоат (бинобарин, кўпроқ қисми) хушбўй таомлар билан овқатланади: халқ кучсиз озиқ ейди. Жамоат уйқуда, халқ аллақачон уйғонган ва ишлаяпти. Жамоат ишлаяпти (кўпроқ қисми паркет устида юрган ҳолда): халқ эса ухлаяпти ёки яна ишлаш учун уйғонаяпти. Жамоат халқдан нафратланади, халқ эса уни кечиради. Жамоат бор-йўғи юз эллик ёшда, халқнинг ёшини санаб бўлмайди. Жамоат ўткинчи , халқ абадий.

Жамоатда ҳам олтин ва ифлослик бор ва халқда ҳам олтин ва ифлослик бор: бироқ жамоатда ифлослик олтинда, халқда олтин ифлосликда.

Жамоат ва халқ доимий васфга эга: Бизда жамоат улуғ, халқ эса кўҳна. "Жамоат олға! Халқ орқага!" — шундай мазмундор қичқирганди бир полиция аскари".

Ўқиганингиздек, мақола ўз даврида кенг жамотчиликда қизиқиш уйғотганича бор. Қолаверса, ўтмишда кечган жараённи, у гарчи бошқа давлат тарихи бўлса-да, ўрганиш зарар қилмайди. Шу боисдан тарихдан сабоқ олсак арзийди. Зеро, тарихий хотирасиз келажак йўқ.

Умид БЕКМУҲАММАД,
Хоразм вилояти.

Тақдимот

«КУЛГУ ҲАҚИДА... КУЛИШИБ»

Республика Миллий Матбуот Марказида таниқли кулгу устаси Республика қизиқчи ва аскиячилар кўрик-танлови ғолиби, "Ҳандалак" тележурнали муаллифларидан бири — Ортиқ Султонов қаламига мансуб "Кулгу ҳақида... кулишиб" китобининг тақдимот маросими бўлиб ўтди. Тадбирда санъатшунос олимлар, ОАВлар ходимлари, санъат йўналишида таълим бериладиган ўқув юртлари талабалари ҳамда қизиқчининг кўплаб мухлислари иштирок этдилар. Қатнашчилар мазкур китоб ҳақида ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб, муаллифга саволлар билан мурожаат этишди.

Маълумки, шу пайтга қадар ўзбек қизиқчилик санъати ҳақида чоп этилган китоблар жуда кам. Хусусан, кулгу усталари томондиан бу борада жиддий ишга қўл урилмаган эди. Ортиқ Султонов мазкур китобида қизиқчилик санъати, унинг жамият ҳаётидаги ўрни, кулги устаси ва унинг зиммасидаги масъулият ҳақида шу соҳа вакили сифатида фикр юритди.

Китобда қизиқчи ижро этган латифалар, бугунги кун долзарб муаммоларининг қизиқчи нигоҳидаги инъикоси, муаллиф қаламига мансуб шеърлар, "Ҳандалак"чилар ҳақида матбуотда чоп этилган суҳбат ва мақолалар ҳамда китобни чоп этишда ҳомийлик қилган кўқонлик Аббосхон Сулаймоновдан эшитилган латифа ва ҳангомалар ўрин олган. "Кулги ҳақида... кулишиб" китобида О.Султонов фақатгина кулги устаси эмас, қаламкаш сифатида ҳам ўз ижодий салоҳиятини намоён эта олган.

Китоб "Янги аср авлоди" нашриёти матбаа маркази томонидан 3000 нусхада чоп этилган бўлиб, саҳифалар рангли суратлар билан бойитилган.

Тақдимот маросимида муаллиф "Ҳандалак" ҳажвий тележурнали ижодкорларининг келгусидаги режалари, хусусан, кўрсатувнинг русча вариантини тайёрлаб, Россия телеканаллари орқали намойиш этиш ҳамда Габровода ҳар 2 йилда бир марта бўлиб ўтадиган халқаро қизиқчилар конкурсига тайёргарлик масалалари юзасидан ҳам ахборот берди.

Шу куни янги нашр этилган ушбу китобнинг маълум бир қисми санъат йўналишида таълим бериладиган ўқув юртларининг талабаларига бепул тарқатилди.

Қуйида китобдан ўрин олган хандалардан намуналар эълон қилмоқдамиз

ТС...С, ХОТИН ЭШИТМАСИН

— Тўйларингизгача хотининг билан ораларингизда бирор нарса бўлганми?

— Бўлган... Телевизор, холодилник.

* * *

Хўранда:

— Наҳотки сиз мени шу бемаза шўрвани ичади деб ўйлайсиз? Директорни чақиринг!!!

Официант:

— Фойдаси йўқ, у киши ҳам ичмайди, буни.

* * *

— Қанча ичдинг?

— Қанча ичганим эсимда йўқ. Лекин аниқ биламан, кам ичдим.

* * *

— Қандай?

— Ўртача.

— Нега энди ўртача?

— Ёмон бўлса, тез ёрдам дўхтирга олиб кетарди, яхши бўлса, милиция ҳушёрхонага.

* * *

Эр:

— Иккита стакан, биттасида сув, иккинчиси бўш турсин.

Хотин:

— Нега?

Эр:

— Ярим кечаси бирдан сув ичгим келиб қолади!

Хотин:

— Бўш стаканчи?

Эр:

— Балким, сув ичгим келмас.

* * *

Биринчиси:

— Эй Худо, илоҳим юк Эрондан омон-эсон келсин. Ҳисоб рақамимдаги 1000000 сўмнинг солиғини олмай туришсин.

Иккинчиси:

— Эй Худо, хўжайиннинг кўнглига сол 13-ойликни берсин.

Биринчи:

— Мени қора, 13-маошинг қанча?

— Беш минг сўм.

— Мана сенга беш минг. Бор, Худони чалғитма!

* * *

— Яхши қиз ҳаммомга бирга бормаймизми?

— Нима деяпсан, пиянista?

— Бақирманг. Бормасангиз борманг!.. Юравер, кир босиб...

* * *

— Ўртоқ милиционер, айтингчи, бу кўчада юриш хатарли эмасми?

— Йўқ. Хавфли бўлганда мен юрармидим.

* * *

— Ичибсизда?

— Тс...с, хотин эшитмасин.

* * *

— Мендан 1.000 сўм олганингиз эсингиздами?

— Эсимда.

— Эсингизда бўлса, айтингчи, мен ўша пулни қачон қайтиб оламан?

— Мен қаердан билай! Авлиё эмасман-ку.

* * *

— Уйланмайман деб, уйланибсан.

— Кейинги пайтларда унчамунча ошхонанинг овқати менга ёқмай қолганди.

— Эндичи?

— Энди, ҳаммасиники ёқаяпти!

* * *

— Қаёққа кетаяпсан?

— Вазирликни бир тартибга келтириб қўйя.

— Юрагинга қойилман!

— Гап юракда эмас, мен фаррош бўлиб ишлайман.

* * *

— Нима учун хафасан?

— Иш, ...иш. Эрталабдан кечгача иш.

— Анчадан бери ишлайсанми?

— Эртадан бошлайман.

* * *

Кўчада дўхтирни таниб қолган аёл:

— Дўхтир, мазам йўқ, бошим айланади. Иштаҳам йўқ. Қабулингизга борай дейман, вақт йўқ. Шу, уч-тўртта дори ёзиб беринг.

Дўхтир:

— Бўпти, аввал ечининг, текшириб кўрайлик.

* * *

Таксининг орқа ўриндиғида ўтирган икки безоридан бири, ҳайдовчини туртиб:

— Чекишдан ол, деди.

Ҳайдовчи ёнидаги темир калит билан унинг бошига қаттиқ уриб беҳуш қилиб, иккинчи безорига:

— Сенам чекасанми? — деса:

— Йўқ, икковимиз шуни чекишамиз — дермиш.

* * *

Терговчи айбланувчига:

— Касбингиз?

— Акробатман.

— Яхши. Сержант, деразани ёпиб қўйинг.

* * *

Эр хотинига:

— Асалим, чой олиб келинг. Жоним, овқатингиз роса ширин бўлибди. Бўлса, яна озгинадан олиб келинг.

Ошнаси:

— Қойилман. Шунча йилдан бери яшаб, яна шунчалик севиш, "асалим, жоним, шакарим", деб чақириш. Қаттиқ севар экансанда-а?

— Қаёқда. 5 йилдан бери исми эсимдан чиққан. Эслай олмайман. Сўраш ноқулай.

Таваллуд кунингиз муборак бўлсин!

Азиз ҳамкасбларимиз — Турсунали АКБАРОВ ва Баҳриддин МИНГБОЕВ!

Сизларни қутлуғ таваллуд айёмларингиз билан самимий табриклаймиз. Элимизнинг муносиб фарзандлари сифатида сафимизда доимо хушчақчақ, ижод завқидан баҳраманд, бахтиёр юришингизни тилаймиз.

«HURRIYAT»чилар.

Мулоҳаза

ТИЛИМИЗГА ПУТУР ЕТМАСИН

Тилимизга Давлат тили мақоми берилганига ҳам деярли ўн уч йил бўлди. Шу вақт давомида ўзбек тилига эътибор кучайди. Ҳозир эса нафақат ўзбек тилига, балки хорижий тилларга ҳам алоҳида эътибор қаратилаётир. Шуни айтиб ўтиш керакки, бу ҳам мустақиллик шарофатидан.

Лекин асосий гап – тилга путур етмасликда. Афсуски, кўпгина ватандошларимиз буни унутиб қўймоқдалар. Нега дейсизми? Кўчада юрганингизда турли ёзувларга кўзингиз тушади. Ачинарлиси, жуда кўп ўринларда нотўғри ёзилган ўзбекча сўзлар учрайди. Улар ичида мактаб ўқувчиси ҳам ёзишда янглишмайдиган сўзлар бор. Қизиқ, деярли ҳамманинг кўзи тушадиган бу ёзувлар "муаллифи" кимлар экан!

Ўзим ҳам кўп марта бундай ёзувларни кўрганман. Бир куни бошим қаттиқ оғриб, Тошкент шаҳри шифохоналаридан бирига бордим. Деворга илинган кўргазмалардаги ёзувларни кўриб, оғриниб кетдим. Уларнинг кўпи нотўғри ёзилган эди.

Жуда кўп ҳолларда сўзлашувда ҳам тилимизга путур етказиб қўяяпмиз. Рост-да, кўпчилигимиз (айниқса ёшлар) ҳар икки гапнинг бирида "замонавий" сўзни ишлатмоқчи бўламиз. Шу билан ўзимизни "замонавий" қилиб кўрсатишга ҳаракат қиламиз. Бу эса тилни булғашдан бошқа нарса эмас. Ахир, ўзбек тили хазинасида қанчадан-қанча гўзал сўзлар мавжуд!

Бир курсдошим бор. Ўзбек тилида деярли ҳар доим тўғри ва равон сўзлайди. Қизиғи шундаки, у бошқалардан фарқли ўлароқ, ҳар гапида иложи борича чиройли сўзларни ишлатишга уринади. Кириш сўзлардан кўп фойдаланади. Аввалига бу менга бироз эриш туюлди. Ҳатто баъзи курсдошларим: "Бадиий тилда сўзлашмоқчи бўляпти, ҳали буни эплолмай қолади",- деб кулишган эди. Кейин билсак, у ҳар доим ўшандай гапирар экан. Ҳозир унинг сўзлашига кўникиб ҳам кетдик. Эътиборлиси, курсдошимнинг бу "хислати" фойдадан холи бўлмади. У ишлатган баъзи сўзлар кўпчиликнинг сўз хазинасини бойитди.

Демоқчиманки, ҳар гапга икки-учтадан "замонавий" сўз тиқиштиргандан кўра шундай сўзлаган ҳам афзал.

Ҳозирги замон ёшлари бирор хорижий тилни ўрганишга ҳаракат қилишяпти. Тўғри, ўз тили - ўзбек тилини ҳам яхши билган ва ҳурмат қилган ҳолда бошқа тилни ўрганишса, нур устига аъло нур. Акс ҳолда-чи!

Ҳам ўзбек тилида, ҳам хорижий тилда равон сўзлаётган ёшларга ҳавасим келади. Баъзан хорижий тилда бемалол сўзлашаётган айрим тенгдошларимнинг ўзбек тилида "дудуқланаётгани"ни кўриб, дилимдаги ҳавас ўрнини ачиниш ҳислари эгаллайди.

Беҳзод ФАЗЛИДДИНОВ,
ЎзДЖТУ халқаро журналистика факультети толиби

Ўзингни англаб ет!

Mustaqil gazeta HURRIYAT

Муассис: Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси

Бош муҳаррир Амирқул КАРИМОВ

Таҳрир ҳайъати: Турсунали АКБАРОВ (махсус мухбир), Хуршид ДЎСТМУҲАММАД, Азамат ЗИЁ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Наим КАРИМОВ, Норали ОЧИЛОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Исмат ХУДОЁРОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Озод ШАРАФИДДИНОВ, Раҳмон ҚЎЧҚОР

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 165-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими А-2.

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 16-уй. Телефон: 144-25-06, 41-52-72.

Индекс:
Якка обуначилар учун — 233 Ташкилотлар учун — 234

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзил: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Отабек ОРТИҚОВ
Адади: 2834

Топшириш вақти — 21.00
Топширилди —20.00
Буюртма — Г - 974

Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин. Таҳририятга юборилган мактуб ва мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Hurriyat kompyuter markazida Jamshed Tog'aev tomonidan sahifalandi.